

GEDIMINO

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETO ŽURNALAS

2010 m. gruodis Nr. 4-5 (77-78)

UNIVERSITETAS

Redakcijos žodis

G E D I M I N O
U N I V E R S I T E T A S

Apie vieni kitų aplankymą

„Upė skiria dvi šalis. Iš vienos upės pusės ir iš kitos ataidi kibirų žvangėjimas, vištų kudakavimas ir šunų lojimas. O žmonės taip ir miršta gilioje senatvėje taip ir neaplangę vieni kitų“, – taip prieš keletą tūkstančių metų rašė Laodzi, budistinės minties klasikas. Šio ir kitų „Gedimino“ žurnalo numerių tikslas – aplankyti vieni kitus, užbėgti šiai Laodzi minčiai už akių.

Turbūt galime metų metus pasilabinti susitikdami koridoriuose, vykdyti bendrus universiteto projektus, bet taip ir neaplangyti vienas kito, taip ir nesužinoti, kuo gyvena vienas ar kitas kolega. To vienas kito aplankymo, paklausimo vieni kitų „kaip gyveni“, paradoksalu, šiame mobiliųjų telefonų ir sparčios informacijos amžiuje, vis dar trūksta.

Lapkritį surengtas VISI/VGTU kongresas buvo didelis vieni kitų aplankymas. Ten su nostalgija, džiaugsmu ir šypsena prisiminta praeitis. Geras kongresų dalyvių emocijas tikriau perteikė vaizdai, ne žodžiai.

Net trys šio žurnalo herojai savo srityje ištikimai dirba jau keturis dešimtmečius. Visi turi didelę patirtį ir daug ką pasakyti: profesorius Yukio Tamura iš Japonijos pasakojo ne tik apie vėjo energetiką, bet ir apie meilę savo tikslui, Studijų direktijos direktoriaus pavaduotoja Linutė Sakalauskaitė priminė apie pagarbos vieni kitiems būtinybę, kuri reikalinga dirbant bet kurioje santvarkoje, universiteto lengvaatlečių treneris Jonas Eugenijus Pečiūra, išauginęs ne vieną gabių sportininkų kartą, teigia, kad tiesiog būtina domėtis kasdieniu studentų gyvenimu, jų buitimi, problemomis.

Plėtros prorektorius doc. dr. Liudvikas Rimkus pasakojo apie universiteto dalyvavimą ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamuose projektuose. Be jų turbūt jau neįmanoma universitetų būtis ir buitį. Doc. dr. Andrius Ušinskas praskleidė ir pačią mokslinių projektų „virtuvę“: draugiški projektų dalyvių santykiai svarbiau nei pačių projektų sėkmė. Apie praeityje garsų mokslininką profesorių Vytautą Klimavičių priminė jo mokinys prof. habil. dr. Juozas Atkočiūnas.

Humanitarinio instituto lektorius Jonas Srėbalius originaliai ir filosofiskai pažvelgia į stresą. Kiekviena mintis – sentencija. Telieka tik įdėmiai skaityti. Kunigas dr. Kęstutis Ralys, skaitęs pranešimą ir mūsų universiteto darbuotojams, šeimą vadina didžiausia žmogaus vertybe.

Kokia didžiausia vis greičiau artėjančių švenčių vertybė? Turbūt tikras vieni kitų aplankymas.

VGTU žurnalas „Gedimino universitetas“
2010 m. Nr. 4-5 (77-78)
ISSN 1392-5857

Vyr. redaktorė

Edita Jučiūtė

Meno redaktorė, maketas

Jolanta Šiugždaitė

Kalbos redaktorė

Zita Markūnaitė

Viršelio nuotraukos autorius

Alvydas Strička

VGTU žurnalas „Gedimino universitetas“

Redakcija

Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Viešosios komunikacijos direkcija

Saukėtekio al. 11, 415 kab.

Vilnius LT-10223

Tel.: (8 5) 274 4937, 274 5025,

8 614 34 808

El. paštas gedimino.zurnalas@vgtu.lt

Spausdino

UAB „Baltijos kopija“

Kareivių g. 13B, LT-09109

Vilnius

Tiražas – 250 egz.

Pagarbiai Jūsų –
Redakcija

**POKALBIS SU VGTU PLĖTROS
PROREKTORIUMI DOC. DR. LIUD-
VIKU RIMKUMI APIE VGTU
VYKDOMUS PROJEKTUS**

4

**INTERVIU SU ELEKTRONINIŲ SIS-
TEMŲ KATEDROS DĖSTYTOJU
DOC. DR. ANDRIUMI UŠINSKU
APIE MOKSLINIŲ PROJEKTŲ VA-
DOVŲ UŽDUOTIS IR IŠŠŪKIUS**

10

**DOC. DR. NATALIJA LEPKO-
VA PASAKOJA APIE ATSIVĖ-
RUSIAS PUIKIAS ERASMUS
PROGRAMOS GALIMYBES**

14

**VGTU SVEČIAS PROFESORIUS
YUKIO TAMURA IŠ JAPONIJOS
PASAKOJA APIE VĖJO ENER-
GETIKOS PERSPEKTYVAS**

16

**STATYBOS TECHNOLOGIJŲ
KATEDRA ŠVENČIA VEIKLOS
40-METĮ**

20

**PROFESORIUI VYTAUTUI KLIMA-
VIČIUI SUKANKA 100 METŲ**

26

**VISI/VGTU ABSOLVENTŲ KONG-
RESAS: UNIVERSITETAS SUVENI-
JO VISŲ KARTŲ ABSOLVENTUS**

32

**AB „PANEVĖŽIO KELIAI“ GENERA-
LINIS DIREKTORIUS VIRMANTAS
PUIDOKAS PASAKOJA APIE KELI-
NINKŲ GYVENIMĄ, SAVO POMĖGIUS
IR ALMA MATER ĮGYTĄ PATIRTĮ**

34

AKTUALŲS INTERVIU:

INOVACIJOS:

ISTORIJA:

RENGINIAI:

ABSOLVENTAI:

TURNIRYS

APIE STRESO FILOSOFIJĄ INTERVIU SU FILOSOFIJOS IR POLITOLOGIJOS KATEDROS LEKTORIUMI JONU SRĖBALIUMI

38

MINTYS:

POKALBIS APIE NIEKADA NEIŠNYKSTANČIAS KLASIKINES VERTYBES SU KUNIGU FAMILISTU DOC. DR. KĘSTUČIU RALIU

42

KŪRYBA:

STUDENTŲ, FOTOGRAFIJOS MĖGĖJŲ KLUBAS „FOTYVAS“ BLYKSI JAU TREČIUS METUS

44

VG TU KITUR:

KURŠENŲ STASIO ANGLICKIO PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE ATIDARYTAS VGTU PROFESORIAUS KONSTANTINO JAKOVLEVO-MATECKIO KABINETAS

46

IŠVYKOS:

VGTU STUDENTŲ, BŪSIMŲJŲ STATYBININKŲ, IŠVYKA Į KAUNE STATOMĄ ARENĄ

48

SPORTAS:

INTERVIU SU TRENERIU JONU EUGENIJUMI PEČIŪRA APIE UNIVERSITETO LENGVAATLEČIŲ PASIEKIMUS, ISTORIJĄ IR KASDIENYBĘ

50

JUBILIEJAI:

JUBILIEJINIS INTERVIU SU LINUTE SAKALAUSKAITE

**JUBILIEJINIAI
JYTAUTO JARŽEMSKIO PAMAŠTYMAI**

58

LEIDYKLOS „TECHNIKA“ INFORMACIJA

60

SĖKMINGAI ĮGYVENDINAMI PROJEKTAI TURTINA UNIVERSITETĄ

Daiva Norkienė

Naujų mokymo programų kūrimas, senųjų atnaujinimas, pastatų renovavimas, universiteto struktūros optimizavimas, laboratorinės bei mokymo įrangos įsigijimas būtų sunkiai įkandami uždaviniai, jei ne sėkmingas projektų rengimas, dalyvavimas konkursuose paramai gauti ir, žinoma, pati parama. Jos dydis skaičiuojamas dešimtimis milijonų litų, pastebima finansinės paramos augimo tendencija. Apie Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) sėkmingą dalyvavimą Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamuose projektuose kalbėjomės su universiteto plėtros prorektoriumi doc. dr. LIUDVIKU RIMKUMI.

Pinigų vertę galima išmatuoti ne tik jų skaičiumi bei materialiomis gėrybėmis, kurių už juos galima įsigyti. Yra ir kita, sunkiau apčiuopiama, tačiau neabejotinai milžiniška pinigų vertė – tai investicija į mokslo ir tautos ateitį kursiančius specialistus, mokymo programų tobulinimą, tai yra į žinias ir žmogiškuosius išteklius.

VG TU metinis biudžetas siekia apie 120 mln. litų. Valstybė skiria 72 mln. litų, o likusią dalį sudaro lėšos, kurias užsidirbame patys, dalyvaudami projektuose ir vykdydami užsakomuosius darbus, bei tikslinės paskirties lėšos. Tad iš projektų gaunamų lėšų indėlis neabejotinai svarbus universiteto, kaip aukštojo mokslo įstaigos, prestižui, gerovei, konkurencingumui kurti. Jau šiuo metu įgyvendinant projektus yra atnaujinama daugiau kaip dvidešimt studijų programų, diegiami inovatyvūs

mokymo metodai jose. Studijų programų atnaujinimas leis padaryti kokybinį šuolį studijų procese. Ne mažiau svarbus yra universiteto struktūros optimizavimas, leisiantis užtikrinti efektyvų universiteto ir jo padalinių valdymą, padidins jų veiklos ir teikiamų paslaugų kokybę.

Su kokiomis problemomis susiduriama įgyvendinant projektus?

Universiteto darbuotojai aktyviai dalyvauja rengiant ir įgyvendinant tarptautinius bei ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus projektus. Tiesa, ne visada įmanoma pasitelkti savus darbuotojus projektų vykdymui, mat daugelis ir taip dirba 1,5 etato, tad dar labiau padidinti krūvio tiesiog negalime. O juk reikalingi projektų vadovai, buhalteriai, vadybininkai ir kiti specialistai, todėl

sėkmingam projektų įgyvendinimui tenka organizuoti administravimo ir vykdymo paslaugų pirkimus. Paslaugų pirkimas irgi ne visuomet garantuoja savalaikį ir kokybišką projektų įgyvendinimą, viešojo pirkimo procedūros negarantuoja kokybiško paslaugų įsigijimo, gaunama konkurso nelaimėjusių tiekėjų pretenzijų ir skundų. Štai įgyvendinant vieną universiteto projektų, skirtą VGTU vidaus sąrangos tobulinimui, kitaip tariant, struktūros optimizavimui, buvo paskelbtas viešasis konkursas. Jį laimėjo privačių asmenų grupė, kurios sudėtyje buvo VGTU darbuotojai. Universitetas ir vykdytas pirkimas sulaukė valstybės institucijų dėmesio. Nors nieko, kas pažeistų įstatymus, tikrintojai nerado, pagrindinių projekto veiklų įgyvendinimas nusikėlė pusmečiui, kyla problemų įgyvendinant finansavimo sutartyje prisiimtus įsipareigojimus.

Lėšų įvairioms programoms ir projektams vykdyti universitetas gauna iš įvairių šaltinių: Švietimo ir mokslo ministerijos, Europos Sąjungos struktūrinių fondų. Papasakokite apie VGTU vykdomus projektus plačiau.

Projektai esti dviejų tipų: „kietieji“ ir „minkštieji“. „Kietieji“ projektai dar yra vadinami infrastruktūros gerinimo projektais. Iš jų galima paminėti vadinamuosius slėnių projektus, VGTU Antano Gustaičio aviacijos instituto (AGAI) aprūpinimą nauja aviacijos specialistų rengimui skirta technika. Taip pat projektus, skirtus pastatų atnaujinimui, naujų statybai. „Minkštieji“

projektai yra tie, kuriuos įgyvendinant investuojama ne į statinius ir įrangą, o į studijų ir mokslo kokybės gerinimą bei žmogiškuosius išteklius. Tai ir studijų programų atnaujinimas, pertvarkymas bei naujų sudarymas, universiteto veiklos optimizavimas.

Kas nuveikta įgyvendinant „kietuosius“ projektus?

VGTU dalyvauja dviejuose iš penkių Integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų (slėnių) projektų. Tai „Saulėtekio slėnio“ ir „Santaros slėnio“ projektai. VGTU tenkanti „Saulėtekio slėnio“ finansavimo dalis siekia 22,6 mln. litų, kuriuos ketinama panaudoti iki 2011 metų pabaigos. Pagrindinė lėšų dalis – 18,9 mln. Lt, kurią VGTU gauna iš slėnių, tenka projektui „VGTU Civilinės inžinerijos mokslo centro plėtra“. Universitete dirba puikių mokslininkų, bet nepakanka geros įrangos. Projektai atveria galimybę įsigyti šiuolaikinės įrangos, su kuria bus galima atlikti sudėtingus tyrimus, kurti inovacijas. VGTU Civilinės inžinerijos mokslo centre planuojama įrengti net aštuonias laboratorijas: Statybinių konstrukcijų, Statybinių medžiagų, Pastatų energetinio ir mikroklimato sistemų, Kelių ir aplinkos technologijų, Geodezijos, Geotechninių lauko eksperimentų tyrimų bei gruntų savybių tyrimų.

Iki šių metų pabaigos numatoma užbaigti 3 pastatų – Transporto inžinerijos fakulteto moko-mojo korpuso, Kūno kultūros katedros ir antrojo laboratorinio korpuso – renovavimo ir energetinių

Renovuoti pastatai: Transporto inžinerijos fakulteto mokomasis korpusas, Kūno kultūros katedra ir antrasis laboratorinis korpusas

Statinių, konstrukcijų ir elementų dinaminių tyrimų įranga, skirta dinaminių parametrų tyrimams

Oro kaitą pastate matuojantis ir duomenis kaupiantis įrenginių komplektas „Pučiančios durys“

Meteorologijos stotis su jutikliais
Aplinkos inžinerijos fakultete

Specializuotas gruntų
mikrostruktūrų tyrimo komplektas

charakteristikų gerinimo projektus, finansuojamus per Ūkio ministerijos kuruojamas priemones.

VG TU Antano Gustaičio aviacijos institutas, įgyvendindamas projektą, baigia atnaujinti aviacijos specialistų rengimui būtiną mokomąją įrangą.

VG TU yra vienintelė aukštoji mokykla Baltijos šalyse, rengianti universitetinio išsilavinimo aviatorius – skrydžių vadovus, orlaivių pilotus, aviacinės mechanikos, aviacinės elektronikos ir aviacinių elektros įrenginių specialistus. Kad būtų išlaikytas aukštas specialistų rengimo lygis, būtina atnaujinti mokomąją techninę bazę.

VG TU Antano Gustaičio aviacijos institutui jau skirti 8,6 mln. litų, už kuriuos institutas įsigijo 1 dvimotorį ir 3 vienmotorius lėktuvus bei mokomąjį navigacijos ir procedūrų treniruoklį. Ketinama dar įsigyti bent vieną sraigtasparnį. Nauji 2009-ųjų gamybos mokomieji vienmotoriai lėktuvai „Cessna 172 SP“ į institutą atskraidinti iš už Atlanto. JAV pagamintus tris lėktuvus Europos Sąjungos fondų lėšomis pagal Vyriausybės patvirtintą „Aviacijos specialistų rengimo ir mokomosios bazės atnaujinimo 2008–2013 metų programą“ VG TU įsigijo iš atvirą konkursą laimėjusios Vokietijos įmonės FSB Aircraft Maintenance GmbH. Manome, kad instituto mokymo bazė gali tapti geriausia Baltijos šalyse, o gal net ir tarp naujųjų ES narių analogiškų mokymo įstaigų.

Trumpam paminėkime „kietuosius“ projektus ir grįžkime prie programų, kuriomis investuojama į šalies ateitį kursiančius protus. Vienos tokių – nacionalinės kompleksinės programos (NKP).

Įgyvendinant Civilinės inžinerijos sektoriaus plėtros ir transporto nacionalinę kompleksinę programą, kuriai skirta 9,2 mln. litų, priimta studentų mokyti Statybos ir Transporto inžinerijos fakultetuose, rengiamos techninės specifikacijos įrangos įsigijimui. Šios programos kuratorius yra VG TU. Tačiau VG TU dalyvavimas NKP neapsiriboja vien minėta programa. Mūsų universitetas aktyviai dalyvauja įgyvendinant nacionalines kompleksines programas ir partnerio teisėmis, taip papildomai pritraukdamas dar 5 mln. litų.

Pastaraisiais metais pastebimas įvairių programų įgyvendinimui skirtų lėšų kiekio augimas.

Iš tiesų ypač pagerėjo finansavimas iš ES struktūrinių fondų. Jei pirmajame etape universitetas gavo tik 4 mln. litų, tai antrajame etape, apimančiame 2007–2013 metus, gaunamas finansavimas jau viršija 60 mln. litų. Priminsiu, kad visas metinis VG TU biudžetas yra 120 mln. litų. Be to, pirmajame etape neturėjome nė vieno „kietojo“ – infrastruktūros gerinimo – projekto, buvo finansuojami tik „minkštieji“ – žmogiškųjų išteklių plėtros – projektai. O šiame etape vykdomi ir „kietieji projektai“, gaunama mokymo procesui reikalingos naujos įrangos. Ir jei ne struktūrinių fondų parama, atnaujinti laboratorijas būtų tikrai sunku.

Liaudies patarlė sako, kad viščiukai skaičiuojami rudėnį. Pamėginkite susumuoti šių metų rezultatus: kiek lėšų panaudota ar ruošiamasi panaudoti artimiausiu metu.

Šiuo metu visiškai užbaigtas yra vienas – Kūno kultūros katedros pastato renovavimo – projektas, kurio įgyvendinimui iš struktūrinių fondų gauta beveik 300 tūkst. litų. Užbaigiami kiti du pastatų renovacijos projektai, kuriems išmokėta beveik 2 mln. litų. Lėšų panaudojimo lyderis yra mokomosios bazės, skirtos aukščiausios kvalifikacijos aviacijos specialistų rengimui, atnaujinimo projektas, kuriam išmokėti 8 mln. litų. Lėšų panaudojimo sparta išsiskiria Civilinės inžinerijos mokslo centro plėtros projektas: kiekvieną mėnesį kartais padidina gautų pinigų sumą, šiuo metu gautą milijoną jau po mėnesio planuojama bent patrigubinti. VG TU vykdomų „minkštųjų“ projektų lėšų panaudojimas dar tik įsibėgėja, per 2010 metus projektams išmokėta 1,2 mln. Lt, tačiau dar šiemet minėtą sumą planuojama padidinti bent 0,5 mln. Lt, o kitais metais lėšų panaudojimo tempai turėtų padidėti bent dvigubai.

Iš viso mūsų universitetas vykdo 16 projektų, artimiausiu metu planuojama pasirašyti dar 3 projektų finansavimo ir administravimo sutartis. Jų įgyvendinimo priežiūrą atlieka Strateginių tyrimų skyrius, vadovaujamas vedėjo Ryčio Zabielsko ir pavaduotojo Grigorijaus Žilinskio. Be šių dviejų darbuotojų darbštumo ir kompetencijos, neturėtume tokių rezultatų. Šie du specialistai padeda rengiant paraiškas, konsultuoja projektų vykdytojus bei atlieka tarpininkų vaidmenį bendraujant su projektus prižiūrinčiomis institucijomis.

■

Atplėšiant vokus: Grigorij Žilinskij, Gražina Kašinskienė, prof. Romualdas Navickas, prof. Vladas Vekteris

GERIAU NEPAVYKĘS PROJEKTAS BIČIULIŲ KOMANDOJE, **NEI SĖKMINGAS – NUSIVYLUSIŲ BENDRADARBIŲ APSUPTYJE**

Vadovavimas – tai daugiau nei tik nurodymų davimas, tai ir profesija, ir menas. Šiandien, dalyvaudami tarptautiniuose projektuose, su vadovavimo meno paslaptimis ir iššūkiais susiduria ir VGTU mokslininkai.

Vienas iš jų – Elektroninių sistemų katedros dėstytojas doc. dr. Andrius Užinskas – dalyvavo ir vadovavo jau ne vienam moksliniam projektui. Dalyvauta Europos tyrimų, plėtros ir bendradarbiavimo programos „Eureka“ projekte E!3475 AMRA „Žmogaus galvos kraujagyslių aneurizmos srities analizė angiogramose“, 2005–2007 m.; Europos tyrimų, plėtros ir bendradarbiavimo programos „Eureka“ projekte E!2981 CTBSTROKE „Automatinė žmogaus galvos smegenų išeminio insulto analizė kompiuterinės tomogramos pjūviuose“, 2003–2005 m.; UAB „Elintos prietaisai“ užsakomajame moksliniame tiriamajame darbe „Interaktyvių algoritmų, skirtų erdvinių modelių elementų identifikavimui ir jų geometriniui išlyginimui, analizė ir tyrimas“, 2007–2008 m. Šiuo metu doc. dr. Andrius Užinskas vadovauja Nacionalinės mokslo programos „Lėtinės neinfekcinės ligos“ projektui DESTA „Dešiniojo širdies skilvelio funkcijos tyrimas ir analizė“, vykdomam 2010–2011 m.

„...projekto pradžioje visiems atrodo viskas lengva, tačiau, kai prasideda „riboženkliai“, kai iki konkrečios datos reikia atsiskaityti už nuveiktus darbus, kyla nesklandumų, kuriuos išspręsti yra būtent projekto vadovo užduotis...“

MOKSLINIŲ PROJEKTŲ IŠŠŪKIAI. Žmogiškųjų išteklių valdymas mums, mokslininkams, yra vienas didžiausių iššūkių. Tai visai nauja sfera. Vienas dalykas dirbti, kai esi komandos narys, kitas dalykas, kai tu pats kuri komandą ir ją valdai. Yra darbų, kuriuos darai kokybiškai, nes darai tai pats. Jei yra darbų, kurių negali padaryti vienas, turi ieškoti specialistų, išmanančių reikalingą aukštųjų technologijų sferą. Tačiau tada projekto vadovas turi kontroliuoti, valdyti, stebėti ir tikrinti atliekamų darbų kokybę, spręsti iškilusias tarpusavio bendravimo ir bendradarbiavimo problemas. Kiekvienas projekto dalyvis yra tarsi atskira dalelė, kuri privalo bendrauti su kitomis dalelėmis. Tos bendravimo vingrybės dažnai būna tokios subtilios... Projekto vadovo misija – sudaryti sąlygas, kad visi projekto vykdytojai tarpusavyje gerai bendradarbiautų. Yra juokaujama, kad projektų pradžioje visi dalyviai yra gerai nusiteikę draugai, o pabaigoje... visi įsitempę švaistosi žaibais. Taip atsitinka dėl to, kad kažkas suklysta, kažkas neprisipažįsta suklydęs, vyksta intensyvios kaltųjų paieškos. Dažniausiai lieka kalčiausias projekto vadovas, kadangi jis, vykdydamas projektą, kažkur „neįsuko reikiamo saugiklio“. Šiandien knygynų lentynos lūžta nuo knygų, parašytų apie personalo vadybą. Dabar jas ir skaitau...

PROJEKTŲ VADOVŲ UŽDUOTYS. Projektai, kurių vykdytojai yra mūsų universiteto atstovai, jau nebereikalauja tiek daug išbandymų ir pastangų iš projekto vadovo. Kalbant metaforų kalba, keliai jau nutiesti ir mes jais sėkmingai važinėjame. Tačiau tarpinstituciniai ir tarp-tautiniai projektai tebėra didelis iššūkis. Projekto vadovo užduotis, mano nuomone, šiaudien aiški – projektas turi būti sėkmingai įvykdytas. Antroji užduotis – kad laimėtų visa projekto komanda. Svarbu, kad žmonės, dirbę projekte, atrastų savo stipriąsias puses ir vėliau galėtų sėkmingai vykdyti kitus projektus. Žmonės, turėdami kolektyvinio darbo įgūdžių, galės nuveikti ženkliai daugiau. Tai supraci labai svarbu. Galiu tik patvirtinti nuostatą: sunkiau bendraujantys žmonės gali būti itin geri savosios srities specialistai. Netgi personalo vadybos literatūroje spausdinami specialūs skyriai, kuriuose pasakojama, kaip bendrauti su iškiliais, talentingais, bet sunkiai kontroliuojamais specialistais. Kartais technologijų pasaulyje reikalingas sprendimas ir dažniausiai tą sprendimą randa būtent tokie žmonės – intravertai, gyvenantys savo pasaulyje. Paprastai jie nebūna komandos žmonėmis. Jiems reikia sukurti specialų mikroklimatą. Kiekvieno projekto eiga tarsi patvirtina lietuvių tautosakos patarlę: „Kuo giliau į mišką, tuo daugiau medžių.“ Projekto pradžioje visiems atrodo viskas lengva, tačiau, kai prasideda „riboženkliai“, kai iki konkrečios datos reikia atsiskaityti už nuveiktus darbus, kyla nesklandumų, kuriuos išspręsti yra būtent projekto vadovo užduotis.

NAUDA UNIVERSITETUI. Universiteto mokslininkų dalyvavimas tokiuose projektuose ir geri rezultatai kelia mūsų universiteto prestižą. Tuomet abiturientai, matydami, kokiuose projektuose universitetas dalyvauja, noriai stoja ir stos studijuoti į VGTU. Studentas, per paskaitas gaunantis realią mokomąją medžiagą iš projekto, turės žymiai didesnę motyvaciją. Elektronikos moksluose juntamas atotrūkis nuo pramonės. Elektronika tiesiogiai siejasi su pramone, o jos Lietuvoje nėra daug. O ten, kur tokia pramonė yra išplėtotą, ją gaubia „tamsi, konkurencijos sukurta, paslaptis“. Projektai yra realybė, kuri ateina į apdulkėjusių mūsų, dėstytojų, pasaulį. Kas yra elektronikos dėstytojas? Pirmiausia technologijų skleidėjas, o technologijos elektronikos pasaulyje keičiasi kas penkerius metus. Mūsų studentai įgyja elektronikos pagrindų žinias, tačiau gilėja informacijos „duobė“ tarp žinių iš technologijų ir realybės. Pramonė, gamindama elektronikos produktus, tenkina vis reiklesnio vartotojo poreikius, kuris gali pasirinkti Kinijos, Japonijos ar Amerikos gaminius. Paradoksalu, kad pramonės atstovai jau patys kuria naujas technologijas kaip gaminti technologijas. Ir jas sėkmingai kuria be universiteto. Dėstytojas, kuris 20 metų dėstė elektronikos pagrindus, žino, kokios technologijos buvo naudojamos tuometėse gamyklose prieš tuos 20 metų. Kas yra šiaudien, jis vargu ar žinos. Paklauskime savęs, kiek dėstytojų buvo bent keliose gamyklose. Viena vertus, Lietuvoje tokių gamyklų ir yra vos keletas, kita vertus, ten sunku patekti dėl komercinės paslapties. Taigi būtent dalyvavimas projektuose kiekvienam dėstytojui ir yra pati geriausia galimybė tobulintis. Tai yra tikra realybė: pinigus duoda ne „vidus“, o „išorė“, todėl yra didžiulė konkurencija. Vadinasi, studentas, dirbdamas su dėstytojais, kurie dalyvauja projektuose, geriau suvokia realybę, o radęs darbą, turi daugiau galimybių tapti vertinamu aukštųjų technologijų specialistu. Štai Vokietijoje valstybė mokslo institutams suteikia 10 proc. lėšų, o kiti 90 proc. turi būti uždirbami iš projektų bendradarbiaujant su pramone. Jei nėra rezultatų, keičiami vadovai, reorganizuojami skyriai. O kaip Lietuvoje? Čia kaip tik ir vyksta mokslo institutų reorganizavimas, siekiant padidinti jų darbo efektyvumą. Mūsų universitetas, kuris visgi nėra mokslo institutas – be mokslinio darbo žmonės dar ir dėsto, – gauna apie 60–70 proc. finansavimą iš valstybės, likusius 30–40 proc. mes užsidirbame patys. Tai atitinka vidutinį Vakarų Europos universitetą.

AR ŽLUGĘS PROJEKTAS YRA TRAGEDIJA?

Mano nuomone, žlugęs projektas yra normali kasdienybė, kaip ir nepasiteisinusios investicijos. Blogiau būti negali, kai blogai įvykdytas projektas yra paskutinis bendravimo taškas tiek išorinių, tiek vidinių ryšių prasme. Pamenu, nors su viena aukštųjų technologijų įmone turėjome du žlugusius projektus, bet nenustojome bendradarbiauti: mes

ir toliau konsultuojamės bei gauname materialinę paramą. Įsivaizduoju, kad tai normalu – tie projektai ir turėjo žlugti. Jei būtume jų atsisakę, daug ko nesužinotume ir nesukurtume naujų ryšių.

DALYVAVIMAS NACIONALINIAME PROJEKTE.

DESTA projektą finansuoja Lietuvos mokslo taryba pagal Nacionalinę mokslo programą „Lėtinės neinfekcinės ligos“. VGTU yra vienintelis techniškas universitetas, laimėjęs finansavimą šioje kategorijoje. Tai buvo apskritai pirmasis VGTU laimėtas projektas pagal visas Nacionalines programas. Valstybės mastu formuluojamos užduotys, kurias sprendžia jungtinės mokslininkų ir įvairių sričių profesionalų komandos. DESTA projektą kartu su Vilniaus Gedimino technikos universitetu vykdo Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų specialistai. Projekto trukmė – 16 mėnesių. Skirtas finansavimas – 94,1 tūkst. litų. Šiuo metu apie 30 proc. visų mirčių įvyksta dėl širdies ir kraujagyslių ligų. Širdies ir kraujagyslių ligomis serga milijonai darbingo amžiaus žmonių. Pagal mirštamumą – tai pirmaujanti ligų grupė. Šio projekto tikslas – sukurti dešiniojo širdies skilvelio matematinį modelį ir jį taikant ištirti širdies skilvelio funkcijos kitimą sergant lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis. Vykdamas projektą bus sukurtas dešiniojo širdies skilvelio matematinis modelis. Įgyvendinus modelį programinėje įrangoje, jis bus ištirtas ir pritaikytas dešiniojo skilvelio stebėjimui bei specifiniams skilvelio pokyčiams aptikti. Mūsų komandoje dirba elektronikai, matematikai ir medikai. Projekto esmė – matematinių žinių taikymas apdorojant medicininius vaizdus – „ištraukiant į paviršių“ juose paslėptą informaciją. Medikai atrinka reikalingus vaizdus, mes sukuriame modelius ir iš tų vaizdų gauname parametrus, kurie padės vertinti, diagnozuoti, analizuoti dešiniojo širdies skilvelio ligas.

PATARIMAI MOKSLININKAMS, DALYVAUJANTIEMS PROJEKTUOSE.

Atidžiai susiplanuokite darbus ir galimus jų rezultatus. Pasilikite bent 10 proc. laiko atsargai. Aiškiai pasidalykite atsakomybę ir ryškiai nubrėžkite kompetencijų ribas. Geriau žlugęs projektas draugiškoje komandoje, nei sėkmingas – įskaudintų priešų apsuptyje.

■

Kalbėjosi Edita Jučiūtė

„...šiandien knygynų lentynos lūžta nuo knygų, parašytų apie personalo vadybą. Dabar jas ir skaitau...“

NAUJA ERASMUS PROGRAMA

„MAŽAI ENERGIJAI IMLIŲ PASTATŲ TYRIMAI“

Daugiau kaip du dešimtmečius gyvuojanti ERASMUS programa, skatindama akademinį mobilumą, plečia Europos Sąjungos bei į šią sąjungą neįeinančių šalių aukštųjų mokyklų bendradarbiavimą. Niekas keista – juk programa pavadinta garsaus Europos humanisto, šviesuolio Erazmo Roterdamiečio vardu.

ERASMUS: nuolatinis atsinaujinimas

Doc. dr. Natalija Lepkova

Statybos ekonomikos ir nekilnojamojo turto vadybos katedra

Vienas kertinių ERASMUS programos principų – finansinė parama studijoms užsienyje (*European Credit Transfer System, ECTS*). Šiam tikslui 2007–2013 m. planuojama skirti daugiau kaip 3 mlrd. eurų. Iki 2012-ųjų metų ERASMUS programoje galės dalyvauti per 3 milijonus studentų. Programa atvira visų tipų aukštosios mokykloms, ji apima visas studijų kryptis bei studijų lygius (pagrindinės studijos, magistrantūra, doktorantūra). Tačiau su ERASMUS vardu nereikėtų sieti vien finansinės paramos. Daug svarbesnis – nuolat atsinaujinantis šios programos turinys. Štai šiemet startavo nauja Mokymosi visą gyvenimą ERASMUS Intensyvi programa (*Lifelong Learning ERASMUS Intensive Programme*) „Mažai energijai imlių pastatų tyrimai“. Ši programa truks 3 akademinius metus (2010–2012 m.). Jos lyderis yra Berlyno taikomųjų mokslų universitetas. Minėtos programos partneriai taip pat yra Vilniaus Gedimino technikos universitetas (Lietuva), KAHO St. Lieven universitetas Gente (Belgija), Talino taikomųjų mokslų universitetas (Estija) ir Helsinkio Metropolia taikomųjų mokslų universitetas (Suomija).

NAUJOSIOS PROGRAMOS SIEKIAI

Naujoji programa siekia gerinti studijų kokybę ir didinti studentų bei dėstytojų mobilumą, gerinti kokybę ir skaidrumą bei bendradarbiavimą tarp aukštojo mokslo institucijų ir įmonių, atkreipti dėmesį į sritis, kurioms trumpos programos suteikia pridėtinę vertę. Tai yra dalis integruotų studijų programų, kurias baigusieji gauna pripažintus dvigubus arba jungtinius mokslo laipsnius, o gerinant paskaitų turinį, atsiranda galimybė panaudoti įvairias informacijos ir komunikacijos priemones.

Ir tai dar ne viskas. Programa kelia ir daugiadisciplininių tikslų. Studentai iš įvairių sričių, tokių kaip

pastatų ir statinių projektavimas, statinių statyba, statybos ekonomika, pastatų ūkio valdymas ir pramonės inžinerija, naujojoje programoje kartu atlieka tyrimus mažai energijos naudojančių pastatų srityje.

Kokia nauda iš naujosios programos ir kodėl verta į ją įsitraukti? Programa padeda plėsti žinias apie mažai energijos naudojančius pastatus ir skatina bendradarbiauti su įvairių šalių studentais bei ekspertais. Taip pat akivaizdi ekonominių ir socialinių aspektų integracija vykdomame projekte. Planuojama išanalizuoti visas energijos taupymo priemones, siekiant parodyti jų priimtinumą ekonominiu ir socialiniu požiūriu. Dar vienas svarbus energijos vartojimo aspektas: formuojama pastato naudotojų elgsena, išsiaiškinamas skirtingos paskirties pastatų energijos poreikis ir pastato atnaujinimo (izoliacija, sandarumas) reikmės.

PROGRAMOS „MAŽAI ENERGIJAI IMLIŲ PASTATŲ TYRIMAS“ REALIZAVIMAS

Programa numato 3 seminarus, kurie vyks vasarą: 2010 m. Gente, Belgijoje („Mažai energijai imlių pastatų projektavimas – požiūris Europos mastu“), 2011 m. Berlyne, Vokietijoje („Mažai energijai imlių pastatų ekonominiai ir socialiniai aspektai“ (įtraukiant sertifikavimo ir „žalių pastatų“ ženklo aspektus), 2012 m. Helsinkyje, Suomijoje („Energijos vartojimas, aktyvus pastatų naudotojų dalyvavimas norint padidinti pastatų energijos taupymą“). Kaip minėta, projekto tematika – energijai mažiau imlūs pastatai. Tai siejama su projektavimo taisyklėmis ir matavimais, kurie koncentruoja dėmesį į energijos efektyvumą projektavimo, statybos ir naudojimo metu.

Pagrindiniai IP programos tikslai: mažinti kainas (šildymo ir energijos) pastatų savininkams bei naudotojams, tausoti energijos išteklius bei klimatą.

IP DALYVIAI IŠ LIETUVOS

Domantas Zubka

Doc. dr. Natalija Lepkova

Svetlana Kolodinskaja

Lina Žemeckytė

Paskaitos ir dėstymo medžiaga apima šiuos aspektus:

- Matematinės ir gamtos mokslų žinios apie mažai energijai imlius pastatus: gali būti energijos taupymo skaičiavimai.
- Žinios apie atitinkamus energijos procesus ir medžiagų parametrus.
- Žinios apie teisinį pagrindą ir sąlygas, susijusias su šilumos ir elektros energijos poreikiu ir skaičiavimais.
- Žinios apie investicijas ir pelningumą, norint padidinti energiją taupančių technologijų naudą. Finansinių skaičiavimų taikymas vartotojų konsultacijoms ir patarimams.
- Darni plėtra ir sertifikavimas.
- Energijos optimizacijos rezultatas iš įvairių sričių. Geriausias sprendimas bus pasiektas atsižvelgiant į visus tarpusavyje susijusius socialinius, techninius, ekonominius ir ekologinius aspektus. Tiesioginės tikslinės grupės, kurios gauna naudą dalyvaudamos IP programoje: universitetai, įmonės, studentai ir pastatų naudotojai.

PROGRAMOS DALYVIAI

Pirmasis programos dalyvių susitikimas įvyko šių metų rugpjūčio 30 d.–rugsėjo 12 d. Gente, KAHO St. Lieveno universitete. Seminarų programa buvo labai intensyvi: paskaitos studentams, studentų darbas grupėmis, objektų lankymas, ekskursijos.

Vilniaus Gedimino technikos universitetui pirmajame susitikime atstovavo šio straipsnio autorė, skaičiusi paskaitą „Lietuvos energetikos sektorius: energijos vartojimas, taupymas ir valdymas“.

Pagal projekto reikalavimus, iš kiekvienos dalyvaujančios šalies galėjo atvykti iki 5 studentų. Iš viso programoje dalyvavo 25 studentai: 3 iš Lietuvos (VGTU), po 5 iš Estijos ir Vokietijos, po 6 iš Suomijos ir Belgijos.

Doc. dr. N. Lepkova ir VGTU studentams, įsitraukusiems į naująją ERASMUS programą, visokeriopą pagalbą teikė Mokymosi visą gyvenimą (LLP) programos kuratorė Lilija Gončarovienė.

Prieš dalyvaudami seminaruose, mūsų studentai parengė pristatymus anglų kalba. Lina Žemeckytė pateikė pranešimą „Ekologiški pastatai

Lietuvoje“, Svetlana Kolodinskaja – „Kombinuoto ciklo dujų turbininio bloko statyba Lietuvos elektrinėje“, Domantas Zubka – „Nulinės energijos pastatų koncepcija ir taikymo galimybės Lietuvoje“.

KOKIE STUDENTAI GALI DALYVAUTI NAUJOJOJE ERASMUS PROGRAMOJE

Pirmiausia studentai turi būti motyvuoti dalyvauti programoje. Be abejo, jie turi būti išklause kursą apie mažai energijos naudojančius pastatus (mažiausiai 3 ECTS). Norintieji dalyvauti šioje programoje turi rašyti arba jau būti parengę baigiamąjį darbą minėta tematika. Tai gali būti bakalauro ar magistrantų. Prieš vykdami į seminarus, studentai turi parengti pristatymus anglų kalba, o dėstytojai, atvykę į seminarus, iš pradžių skaito paskaitas, o po to parengia praktines užduotis.

Pirmojo susitikimo pratybose studentams buvo pateikta užduotis apie mažai energijos imlių pastatų SSGG analizę, buvo pritaikytas Nominalių grupių metodas mažai energijai imliems pastatams. Kursų pabaigoje visi turėjo parengti ataskaitas, pateikti jas dėstytojams, o vėliau – publikuoti specialiai šiai IP programai sukurtame tinklapyje.

Seminarų metu buvo rodomi filmai, lankomos šiuolaikinės laboratorijos (intelektualaus namo, apšvietimo tyrimo), studentai lankėsi pastatytuose pasyviuose namuose.

Intelektualaus namo laboratorijoje buvo pristatyta intelektualaus namo koncepcija, parodyti pastatų automatizavimo būdai. Daug dėmesio sulaukė intelektualaus namo maketas.

Studentams paskaitas skaitė tarptautinė dėstytojų komanda: prof. D. Bunte iš Berlyno taikomųjų mokslų universiteto, architektas A. Versele bei jo kolegos iš KAHO St. Lieven universiteto, A. Hamburg ir jo kolegos iš Talino taikomųjų mokslų universiteto, architektas E. Pollock iš Helsinkio Metropolia taikomųjų mokslų universiteto ir doc. dr. N. Lepkova iš Vilniaus Gedimino technikos universiteto.

Seminarai buvo naudingi ne tik studentams, bet ir dėstytojams. Studentams buvo suteikta galimybė išklauti įvairių šalių dėstytojų paskaitas, tai ypač plečia akiratį bei sudaro galimybes susipažinti su įvairiu dėstymu ir taikomais metodais. Studentai pamatė daug pastatytų pasyvių namų pavyzdžių, kai kurie iš jų buvo suprojektuoti paskaitas skaičiusio belgų architekto A. Versele. ■

TRAMDANTIS VĖJA:

JAPONŲ

PROFESORIAUS

DARBAI SKIRIAMI VĖJO

ENERGIJOS TYRIMAMS

Edita Jučiūtė

Yra žinomas posakis: „Jei negali pakeisti vėjo krypties, derink prie jo savo bures.“ VGTU spalio mėnesį viešėjęs profesorius Yukio Tamura iš Japonijos ne tik derina bures prie vėjo, bet ir jį pažaboja. Tokijo politechnikos universiteto Vėjo energetikos tyrimų centro vadovas ir Tarptautinės vėjo energetikos asociacijos prezidentas profesorius Yukio Tamura Vilniaus Gedimino technikos universiteto mokslininkams ir studentams skaitė paskaitas apie vėjo energetikos galimybes ir apie atsparių vėjams konstrukcijų projektavimą.

„Aš tikiu, kad ateityje jūsų ir mūsų universitetai glaudžiai bendradarbiaus, – tokius žodžius išvažiudamas iš Vilniaus ištara profesorius Yukio Tamura. – Pirmiausia

norėčiau trims mėnesiams pakviesti bent vieną jaunąjį mokslininką atvykti į mūsų universitetą ir susipažinti su mūsų atliekamais tyrimais.“ Duotą žodį ištesėjo greitai: po Naujųjų metų vienas arba du VGTU jaunieji mokslininkai išvyks studijuoti vėjo energetikos inžinerijos.

„Vėjo elektra“ jau seniai oficialiai laikoma prioritetine mūsų valstybės kryptimi. Tačiau didelis gyventojų skepticizmas ir kvalifikuotų specialistų stoka neleidžia realiai įgyvendinti visų šios alternatyvios, atsinaujinančios energetikos galimybių. Apie skeptikų abejones, vėjo energetikos pliusus ir minusus, studijų galimybes Japonijoje ir kalbinome jau keturis dešimtmečius ištikimai vėjo energetikos srityje dirbantį profesorių Yukio Tamurą.

INOVACIJOS

„...stiprūs vėjai yra svarbiausia pasaulyje dėl stichinių nelaimių patiriamų ekonominių nuostolių priežastis. Keliama hipotezė, jog globalinis atšilimas dar paaštrins šią situaciją ir padidins vėjo sukeltų nelaimių skaičių...“

Gerbiamasis profesorau, šiandien žinome, kad vėjo energija yra ekologiška, užtikrinanti nepriklausomybę nuo kitų tradicinių energijos tiekėjų (naftos, dujų ir t. t.). Deja, Lietuvoje girdime ir daug skeptikų, teigiančių, kad vėjo energija Lietuvai yra per brangi, per triukšminga, o didelė vibracija mažintų šalia gyvenančiųjų gyvenimo komfortą ir t. t. Kaip Jūs, kaip pasaulyje gerai žinomas vėjo energijos inžinerijos specialistas ir ekspertas, galėtumėte pakomentuoti Lietuvos situaciją?

Lietuvoje, vykstant aktyviai miestų plėtrai ir urbanizacijai, yra daugybė su vėjo energijos inžinerija susijusių klausimų, kuriuos būtina išspręsti.

Žinau, jog vėjo energija sulaukia daugybės prieštarų vertinimų. Apytiksliai apskaičiuota vėjo energijos kilovatvalandės kaina Japonijoje yra 17 jenų (JPY). Ji yra brangesnė nei branduolinė energija (6 JPY), anglis arba suskystintos gamtinės dujos (6,5 JPY) ar nafta (10 JPY), tačiau ši situacija gali keistis, priklausomai nuo situacijos. Akivaizdu, jog artimiausiu metu iškastinio kuro kaina kils. Be to, jei CO₂ išmetimas į aplinką bus įvertintas atitinkamomis išlaidomis, situacija vėlgi keisis. Atsižvelgiant į galimą iškastinio kuro trūkumą ateityje ir reikalavimą mažinti CO₂ išmetimą saugant mūsų planetą, turėtų būti vystomos technologijos, naudojančios švarią ir atsinaujinančią energiją, pavyzdžiui, saulės, vėjo, vandens ir kitos. Būtent dabar ir yra pats tinkamiausias metas tyrinėti šias galimybes, mesti iššūkį ir ieškoti įvairių galimų alternatyvų.

Japonija užima labai mažą teritoriją. Maža teritorija reiškia ženkliai didesnį žmonių ir gamtos gyvenimo trikdymą. Tai yra didžiulė problema Japonijoje. Vėjo energijos įrenginiai dažniausiai statomi pajūryje arba kalnuotose vietovėse, kuriose mažai gyventojų. Nepaisant to, ten dažnai gyvena kai kurios svarbios ar netgi nykstančios laukinių gyvūnų ir paukščių rūšys, todėl gamtos išsaugojimas visgi yra didelis visų mūsų rūpestis. Bet koku atveju viskas turi savo gerąją ir blogąją puses. Turėtume siekti sumažinti esamos situacijos trūkumus, tad bet kokią taikomą technologiją reikėtų vertinti pagal bendrąjį balansą atsižvelgiant į visas galimas alternatyvas.

Kokias socialines ir mokslo sritis apima vėjo energijos inžinerija?

Vėjo energijos inžinerija yra visuotinė ir daugiadalykė sritis, nagrinėjanti įvairias sąveikas vėjo principu pagrįstų konstrukcijų aplinkoje.

Vėjo energijos inžinerijos sąvoką geriausiai galiu paaiškinti cituodamas Jack E. Cermak: „Racionalus vėjo žemutiniame atmosferos sluoksnyje ir žmogaus darbų ant žemės paviršiaus sąveikos traktavimas.“ Vėjo energijos inžinerija yra skirstoma į dvi sritis: vėjo energetikos inžineriją ir aplinkosauginę vėjo energijos inžineriją. Abi šios mokslo sritys sprendžia daug klausimų: tiriami ir stebimi vėjo parametrai ir klimatas, vėjo poveikis, vėjo elgsena ir poveikis konstrukcijoms, vėjo sukelta dinaminė pastatų ir konstrukcijų apkrova, vėjui atsparių pastatų ir konstrukcijų projektavimo metodai, vėjo audrų sukelti socialiniai ir ekonominiai padariniai, vėjo sukeltų nelaimių grėsmės mažinimas, natūralus

ir skersinis vėdinimas pastatuose ir miesto zonose, sprendžiamos vėjo keliamos aplinkosauginės problemos, oro kokybės pastatuose ir miesto zonose klausimai, atliekamas fizinis ir matematinis modeliavimas ir t. t.

Mūsų universiteto mokslininkai taip pat domisi vėjo energijos inžinerijos perspektyvomis. Gal galėtų mėtė pasidalyti vėjo energetikos studijų organizavimo Japonijoje patirtimi? Kokias galimybes turėtų mūsų universiteto studentai bei jaunieji mokslininkai?

Tokijo politechnikos universiteto (TPU) Vėjo energijos inžinerijos tyrimų centras (WERC) jauniems mokslininkams siūlo keletą programų, pavyzdžiui, „Tarptautinė stipendija doktorantūros kandidatams (IIPC)“ ir „Trumpalaikė jaunojo mokslininko stipendija (STF)“, kurias globoja Pasaulinio meistriškumo centro (COE) programa „Naujos mokymo ir tyrimų ribos vėjo energijos inžinerijoje“ bei finansiškai remia Japonijos švietimo, kultūros, sporto, mokslo ir technologijos ministerija (MEXT). Abi programos siūlo nuo 2 iki 6 mėnesių trunkančias studijas ir mokslinį tiriamąjį darbą užsieniečiams vėjo energijos inžinerijos srityje. Taigi jūsų universiteto studentai ir jaunieji mokslininkai čia bus labai laukiami.

Kita programa, kurią galime pasiūlyti, – „Tarptautinė progresyvi vėjo energijos inžinerijos mokykla (IAS)“. Ši programa organizuojama skirtingose vietose po tris ar penkias dienas. Septintoji IAS vyks Naujajame Delyje, Indijoje, šių metų gruodžio 6–8 dienomis. Jei Lietuvos universitetų mokslininkai norėtų, ši mokykla galėtų būti organizuojama ir jūsų universitete.

Jei norite gauti daugiau informacijos apie TPU WERC veiklą, apsilankykite interneto svetainėje <http://www.wind.arch.t-kougei.ac.jp/system/eng/>

Man asmeniškai būtų garbė ir malonumas jūsų universitete skaityti paskaitas apie vėjo energijos inžineriją ir jos perspektyvas.

Vienas iš ryškiausių Japonijos pramonės bruožų – realus mokslinių tyrimų rezultatų įgyvendinimas praktikoje. Įdomu, kokius praktinius inžinerinius sprendimus įgyvendino Jūsų vadovaujamas mokslinių tyrimų centras?

Plėtojant statybų pramonę, mes visuomet vertiname bendradarbiavimą su centrine ir vietine valdžia bei privačiu sektoriumi. Kartu vadovaujame daugybei jungtinių projektų. Inžinerijos srityje be galo svarbi ne

tik ekonominė parama moksliniams tyrimams, bet ir žinojimas, kad visuomenei reikia tokių tyrimų.

Be to, TPU Vėjo energijos inžinerijos tyrimų centro nariai aktyviai dalyvauja vertinant atsparumą vėjo apkrovai ir aplinkos poveikį projektuojant daugelį svarbių aukštų pastatų ir konstrukcijų Japonijoje, pavyzdžiui, Tokijo „Dangaus medį“, kuris bus aukščiausias (634 m) savarankiškas plieno bokštas pasaulyje, Tokijo tarptautinį oro uostą, Naujojo Tokijo tarptautinį oro uostą, kai kuriuos Pasaulio futbolo čempionato stadionus, Tokijo žirgų lenktynių stadioną ir t. t.

Mes taip pat prisidedame prie vėjui atsparaus ir aplinkai nekenksmingo projektavimo vietinių ir tarptautinių kodų, standartų, instrukcijų ir vertinimų kūrimo, pavyzdžiui, ISO 4354:2009 „Vėjo poveikis konstrukcijoms“, ISO 10137:2007 „Patvarių pastatų ir pėsčiųjų takų antivibracinės savybės – konstrukcijų projektavimo pagrindas“, Japonijos teisės norminių aktų, Rekomendacijų dėl pastatų apkrovos (2004), Oro vėdinimo vertinimo sistemos Honkonge kūrimo ir t. t. Šiuose standartuose atsispindi naujausi mūsų tyrimų rezultatai.

Esate Tarptautinės vėjo energetikos asociacijos prezidentas, vadovaujate ir kitoms tarptautinėms organizacijoms. Kokios šios asociacijos funkcijos?

Vienas svarbiausių šios asociacijos vaidmenų – sumažinti vėjo sukeltas stichines nelaimės pasaulyje. Statistikai informuoja, jog stiprūs vėjai yra svarbiausia pasaulyje dėl stichinių nelaimių patiriamų ekonominių nuostolių priežastis. Keliamo hipotezė, jog globalinis atšilimas dar paaštrins šią situaciją ir padidins vėjo sukeltų nelaimių skaičių.

Tarptautinė vėjo sukeltų nelaimių grėsmės mažinimo grupė (IG-WRDRR) oficialiai pradėjo veikti UN/ISDR sistemoje 2009 m. birželio mėn. Ženevoje, Šveicarijoje, globojant IAWA ir kitoms susijusioms organizacijoms. Mūsų grupė siekia sukurti glaudžius ryšius tarp įvairių bendruomenių ir jas koordinuoti kaip institucija, įgaliojanti dirbti su tarptautinėmis organizacijomis, tokiomis kaip Jungtinių tautų institucijos ir nevyriausybinės organizacijos, kurios įpareigos būti jungtimi tarp politikos formuotojų ir organizacijų, atsakingų už stichinių nelaimių grėsmės mažinimą vietinės bendruomenės lygmenyje. Aš esu ir Tarptautinės vėjo sukeltų nelaimių grėsmės mažinimo grupės pirmininkas.

***Mūsų universiteto emblemoje užrašyti tokie žodžiai:
„Siek išminties.“ Kas Jums yra gyvenimo išmintis?***

Jau beveik keturis dešimtmečius be poilsio dirbu vėjo energijos inžinerijos ir konstrukcijų inžinerijos srities tyrimuose ir švietime, tačiau darau nemažai klaidų. Kai atsisuku ir pažvelgiu į savo nuveiktus darbus, suprantu, jog žmogus nėra tobulas, bet gali pasiekti tikslą, žvelgdamas į viską objektyviai ir nepasiduodamas. Negalėčiau nieko pasakyti apie gyvenimišką išmintį, bet tikrai galiu pasakyti, jog atlikto darbo kokybė yra proporcinga mūsų pastangoms ir sugaištam laikui siekiant tikslų. Jauniesiems mokslininkams ir studentams norėčiau pabrėžti, kad pagrindinė motyvacija besimokant ar atliekant mokslinius tyrimus turėtų būti meilė tikslui. Pavyzdžiui, TPU WERK yra atliekami trys pagrindiniai moksliniai tyrimai: „Vėjo sukeltų stichinių nelaimių mažinimas“, „Oro tarša ir jo įvertinimo sistema“ ir „Natūralaus / skersinio vėdinimo projektavimo metodai“. Projekto „Vėjo sukeltų stichinių nelaimių mažinimas“ motyvacija turėtų būti meilė žmonijai, projekto „Oro tarša ir jo įvertinimo sistema“ – meilė žemės atmosferos aplinkai, o trečiojo projekto „Natūralaus / skersinio vėdinimo projektavimo metodai“ atveju – meilė natūraliems ištekliams. Jei pajusite stiprų meilės jausmą savo mokslinio tyrimo tikslui – turėsite užsibrėžę aukščiausio lygio siekius, kuriems pasiekti jausite didžiulį poreikį, tada natūraliai tam rasite geriausią sprendimą ar idėją.

Kokiais projektais ypač didžiuojatės? Kokie Jūsų darbai pareikalavo daugiausia jėgų?

Visos temos ar projektai, kuriuos vykdžiau praeityje, man buvo be galo svarbūs. Aš tikiu, jog jie buvo ir bus naudingi visuomenei. Mano moto yra stengtis gerai atlikti tai, ką darau dabar. Tad mano pats svarbiausias siekis šiuo metu – nukreipti pasaulinę COE programą „Naujos mokymo ir tyrimų ribos vėjo energijos inžinerijoje“ sėkminga linkme. Kaip IG-WRDRR pirmininkas, siekiu apsaugoti žmonių gyvybes ir jų nuosavybę nuo ekstremalaus vėjo sukeltų grėsmių bei pabaigti pradėtą darbą Tarptautinės vėjo energetikos asociacijoje užtikrinant visuomenės saugumą.

Pastarųjų metų įvykiai mums primena apie augančią destruktinę gamtos jėgą. 2008 metais ciklonas Nargis stipriai smūgiavo Mianmarą, nusinešdamas 138 366 žmonių gyvybes ir pridarydamas daugybę ekonominių nuostolių. Šie įvykiai primena ir kitas neseniai įvykusias stichines nelaimes: 2007-ųjų metų ciklonas Sidras Bangladeše, dėl kurio žuvo 4 234 žmonės, 2005-aisiais Jungtinėse Amerikos Valstijose siautėjęs uraganas Katrina, nusinešęs 2 541 žmogaus gyvybę ir pridaręs ekonominės žalos už šimtus milijonų JAV dolerių.

Norėčiau jums pacituoti keletą įdomių posakių: „Praeitis yra istorija. Ateitis yra nežinomybė. Ši akimirka yra dabartis. Todėl ji ir vadinama dovana“ (anglų k. žodžių žaismas, žodis „present“ reiškia „dabartis“ ir „dovana“). Norėdamas posakį „ateitis yra nežinomybė“ pakeisti posakiu „ateitis yra dovana mūsų vaikams“, visas savo jėgas ir darbus skiriu vėjo sukeltų nelaimių grėsmės mažinimo projektams ir tyrimams.

■

„...tikrai galiu pasakyti, jog atlikto darbo kokybė yra proporcinga mūsų pastangoms ir sugaištam laikui siekiant tikslų. Jauniesiems mokslininkams ir studentams norėčiau pabrėžti, kad pagrindinė motyvacija besimokant ar atliekant mokslinius tyrimus turėtų būti meilė tikslui...“

STATYBOS TECHNOLOGIJOS IR VADYBOS KATEDRAI – 40 METŲ

Aldona Liubertienė

Statybos technologijos ir vadybos katedros ištakos – buvęs Kauno universitetas, kuriame netrukus po Antrojo pasaulinio karo, **1947 m.**, buvo įkurta Statybinės technikos katedra.

Nuo 1955 m. iki 1969 m. rugsėjo 1 d. ji buvo vadinama Kauno politechnikos instituto Statybos technologijos ir darbų organizavimo katedra. Savarankiška Statybos darbų technologijos katedra buvo įsteigta **1970 m. rugsėjo 1 d.** Vilniaus inžinerinio statybos instituto Statybos fakultete, o pirmuoju Statybos darbų technologijos katedros vedėju tapo t. m. k. doc. **Viktoras Vytautas Krušinskas**. Šios katedros branduolį sudarė iš Kauno politechnikos instituto į VISI persikėlę dėstytojai: t. m. k. doc. Viktoras V. Krušinskas, t. m. k. doc. Vladas Kriukelis, t. m. k. doc. Ipolitas Toleikis, t. m. k. doc. Vilhelmas Bagdonas, t. m. k. doc. Algimantas Naujokaitis ir Vilniuje dirbę t. m. k. v. d. Romualdas Šiaučiulis, t. m. k. doc. Henrikas Nakas ir t. m. k. v. d. Algirdas Žvirėnas.

Šiek tiek vėliau katedroje pradėjo dirbti asistentai Danielius Midvikis, Jonas Starkus, Edmundas Kazimieras Zavadskas, Andrejus Karablikovas bei Aleksandras Rimkevičius.

To meto Statybos darbų technologijos katedros kolektyvas kūrė ir tobulino dėstomų disciplinų programas bei dėstymo metodiką. Buvo dėstoma dieninio, neakivaizdinio ir vakarinio skyrių studentams.

Greta pedagoginio darbo Statybos darbų technologijos katedroje buvo vykdomi ir mokslo tiriamieji darbai. Jie ypač suaktyvėjo, kai **1973 m.** katedroje pradėjo dirbti technikos mokslų kandidato disertaciją apgynęs **Edmundas Kazimieras Zavadskas**.

KATEDROS PLĖTRA

Nuolatinė mokslinės veiklos plėtra ir poreikis specializuoti tyrimus lėmė, kad, atsiskyrus nuo Statybos darbų technologijos katedros, buvo suformuota nauja Statybinių medžiagų katedra (1975 m.).

Netrukus po pirmojo katedros padalijimo (1976 m.) į Statybos darbų technologijos katedros kolektyvą atėjo dirbti e. m. k. H. Nakas ir t. m. k. P. Mikšta. Tais pačiais metais doc. H. Nakas paskirtas katedros vedėju, o 1982 m. vedėjo estafetę perėmė ir iki 1987 m. katedrai vadovavo doc. P. Mikšta. Tuomet katedroje dėstė ir tuo metu statybos gamyboje dirbė e. m. k. J. R. Šimkus bei t. m. k. P. Čyras. Doc. P. Baltrėnas tyrė darbo sąlygas Lietuvos statybos pramonės įmonėse ir ruošė pasiūlymus joms pagerinti.

1981 m. katedros dėstytojai V. Kriukelis, V. Krušinskas, D. Midvikis, H. Nakas ir E. K. Zavadskas parengė vadovėlį „Statybos darbų technologija“. Tai buvo antrasis tokio tipo vadovėlis lietuvių kalba. Jis tapo pagrindiniu literatūros šaltiniu mokantis statybos darbų technologijos.

Katedros dėstytojai vadovavo dieninio, vakarinio ir neakivaizdinio skyriaus studentų diplominiams darbams.

Tuo periodu katedroje pradėjo dirbti jauni gabūs darbuotojai L. Ustinovičius, R. Tamošaitis ir T. Dėjus. Vadovaujami doc. E. K. Zavadsko jie sprendė įvairius statybos technologijos projektavimo klausimus taikant matematinis metodus.

1985 m. dar kartą padalijus Statybos darbų technologijos katedrą buvo įkurta nauja Darbo ir aplinkos apsaugos katedra.

1987 m. katedros vedėjas Edmundas Kazimieras Zavadskas Maskvos inžinieriniame statybos institute sėkmingai apgynė technikos mokslų daktaro (dabar habilituoto daktaro) disertaciją, o 1989 m. E. K. Zavadskui buvo suteiktas pedagoginis profesoriaus vardas. Taip dar kartą buvo įvertintas mokslininko indėlis į mokslinių tyrimų krypties, dažnai vadinamos daugiataikslės selektonavacijos mokykla, sukūrimą ir plėtotę, taip pat vadovavimą gausiam katedros aspirantų (dabar doktorantų) būriui.

NAUJOS KATEDROS VEIKLOS KRYPTYS

Nuo 1988 mokslo metų pradžios katedroje pradėjo dirbti Romualdas Sakalauskas, sėkmingai pritaikęs didelę statybos gamybos valdymo patirtį studijų procesui organizuoti. Už nuopelnus Lietuvai R. Sakalauskas 1995 m. buvo apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino IV laipsnio ordinu.

Išrinkus 1990 m. prof. E. K. Zavadską Vilniaus inžinerinio statybos instituto rektoriumi, Statybos darbų technologijos katedros vedėju tapo t. m. k. doc. V. Kriukelis, o nuo 1992 m. iki 1996 m. katedrai vadovavo e. m. k. doc. Jonas Romualdas Šimkus.

1993 m. pasikeitus specialistų rengimo reikalavimams, suformavus naujas veiklos kryptis ir atsižvelgus į

STATYBOS TECHNOLOGIJOS IR VADYBOS KATEDROS VEDĖJAI NUO 1970 METŲ.

Sėdi iš kairės: habilituotas technikos mokslų daktaras profesorius Edmundas Kazimieras Zavadskas (1987–1990 metais, 2002 – iki dabar); technikos mokslų kandidatas docentas Viktoras Krušinskas (1970–1976 metais); stovi iš kairės technikos mokslų kandidatas docentas Pranas Mikšta (1982–1987 metais); ekonomikos mokslų kandidatas docentas Jonas Romualdas Šimkus (1992–1996 metais); technikos mokslų kandidatas docentas Henrikas Nakas (1976–1982 metais)

pastarųjų metų katedros mokslinių interesų plėtrą, buvo pasiūlytas naujas pavadinimas, bet iš tikrųjų senasis buvo patikslintas statybos valdymo sudedamąja dalimi. Taip katedra tapo Statybos technologijos ir menedžmento katedra (STM). Prie katedros įkurta Statybos technologijos ir menedžmento (dabar – Statybos technologijos ir vadybos) mokslo laboratorija. Atliekamų mokslinių tyrimų rezultatai naudojami statybos organizacijose, su kuriomis buvo sudaromos ūkiskaitinės sutartys.

RENGIAMOS NUOTOLINĖS STUDIJOS

Katedroje pradėti dėstyti nauji dalykai: statybos marketingas, statinių eksploatavimas ir renovacija, matematinių metodų taikymas statyboje, finansų vadyba, kontraktai statyboje, verslo ekonomika ir kiti statybos inžinierių praktinėje veikloje reikalingi dalykai.

Katedros darbuotojai dalyvavo vykdamas mokslo tiriamuosius darbus pagal tarptautines programas. 1992–1995 metais buvo vykdoma TEMPUS programa „Energijos taupymas statyboje“ bei 1993–1995 metais PHARE programa „Kokybės užtikrinimas statyboje“.

1995 m. katedroje pradėti rengti trijų lygių statybos specialistai: bakalaurai, inžinieriai ir magistras. Pastarieji specializavosi statybos technologijos ir menedžmento bei statybos ekonomikos ir vadybos srityse.

Rengiant magistrus dėstomos tokios disciplinos: kokybės valdymo sistemos, operacijų tyrimų metodai, ūkinė ir darbo teisė ir kitos disciplinos.

1996 m. katedrai pradėjo vadovauti doc. Artūras Kaklauskas. 1997 m. buvo patikslintas katedros pavadinimas ir nuo tada ji įgavo dabartinį Statybos technologijos ir vadybos katedros pavadinimą. Katedra tuomet kuravo net kelias pagrindinių akademinių studijų programas (statybos valdymas bei nekilnojamojo turto vadyba). 1996 m. katedra kartu su kitomis profilinėmis katedromis išleido paskutinę pagrindinių profesinių studijų pramoninės ir civilinės statybos specialybės pramoninės ir civilinės statybos specializacijos (PCS) laidą. Toliau katedra vadovavo specializuotų profesinių studijų statybos ekonomikos ir verslo programai bei (kartu su kitomis profilinėmis katedromis) pagrindinių profesinių studijų statybos konstrukcijų ir technologijos programai (neakivaizdinės studijos). Katedra taip pat kuravo ir dvi magistrantūros studijų programas – statybos valdymas bei nekilnojamojo turto vertinimas ir vadyba.

1999 m. katedra pasiūlė dar vieną naują – per dvejus metus internetinio (nuotolinio) mokymo būdu parengti nekilnojamojo turto vertinimo studijų programos magistrus (programos vadovai – prof. E. K. Zavadskas ir prof. A. Kaklauskas). Pirmaisiais metais šias studijas pradėjo 31 magistrantas iš visos Lietuvos.

PROF. HABIL. DR. E. K. ZAVADSKO ABSOLVENTŲ MOKYKLA

Prof. habil. dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas, 1987

Dr. L. Ustinovičius, 1989 (Lietuva)

Dr. A. Kaklauskas, 1990 (Lietuva)

Dr. R. Tamošaitis, 1991 (Lietuva)

Dr. S. Mitkus, 1992 (Lietuva)

Dr. T. Gutorova, 1992 (Baltarusija)

Dr. T. Dėjus, 1992 (Lietuva)

Dr. Z. Turskis, 1993 (Lietuva)

Dr. A. Astrauka, 1993 (Lietuva)

Dr. E. Bejder, 1994 (Danija)

Dr. P. Malinauskas, 1994 (Lietuva)

Dr. V. Kutut, 1994 (Lietuva)

Dr. S. Reader, 1997 (Vokietija)

Dr. G. Ambrasas, 1997 (Lietuva)

Prof. habil. dr. A. Kaklauskas, 1999 (Lietuva)

Dr. A. Banaitis, 2000 (Lietuva)

Dr. V. Šarka, 2000 (Lietuva)

Dr. S. Jakučionis, 2000 (Lietuva)

Dr. S. Lunkevičius, 2001 (Lietuva)

Dr. P. Gaučas, 2002 (Lietuva)

Prof. habil. dr. L. Ustinovičius, 2003 (Lietuva) Dr. J.-T. Wild, 2003 (Vokietija)

Dr. T. Vilutienė, 2004 (Lietuva)

Dr. J. Šaparauskas, 2004 (Lietuva)

Dr. A. Stasiulionis, 2004 (Lietuva)

Dr. J. Antuchevičienė, 2005 (Lietuva)

Dr. A. Gulbinas, 2005 (Lietuva)

Dr. A. Kaminski, 2008 (Lietuva)

Dr. M. Viteikienė, 2008 (Lietuva)

Dr. (HP) Z. Turskis, 2009 (Lietuva)

Dr. (HP) S. Mitkus, 2009 (Lietuva)

Dr. L. Tupėnaitė, 2010 (Lietuva)

Dr. J. Tamošaitienė, 2009 (Lietuva)

Dr. D. Kalibatas, 2009 (Lietuva)

Statybos technologijos ir vadybos katedros 30-mečio proga senjorus (iš kairės) doc. dr. Praną Mikštą, doc. Romualdą Sakalauską, doc. dr. Henriką Naką sveikina Statybos fakulteto dekanas prof. dr. Povilas Vainiūnas ir Gelžbetoninių ir mūrinių konstrukcijų katedros prof. habil. dr. Jonas Gediminas Marčiukaitis

STV KATEDROS ABSOLVENTŲ RAIDA 1970–2010 M.

Metai	Magistrai	Bakalaurai	Diplomuoti inžinieriai statybininkai	Iš viso per 1970–2010 m.
1970–1980	–	–	780	780
1980–1989	–	–	978	978
1990–1994	–	77	385	462
1995	6	37	18	61
1996	7	56	2	65
1997	18	52	12	82
1998	17	96	11	124
1999	38	81	19	138
2000	53	220	50	323
2001	59	61	–	120
2002	21	52	–	73
2003	20	63	–	83
2004	20	63	–	83
2005	10	58	–	68
2006	9	33	–	42
2007	16	49	–	65
2008	10	37	–	47
2009	24	61	–	85
2010	17	106	–	123
Iš viso per 1970–2010 m.	345	1 202	2 255	3 802

Nuo 2000 m. rugsėjo 1 d. pasiūlyta nauja dvejų metų statybos verslo ir ekonomikos internetinio (nuotolinio) mokymo magistrantūros studijų programa.

Katedros kolektyvas, nuolat reaguodamas į rinkos pokyčius ir svarbiausias tendencijas, siūlo naujas studijų programas, jų specializacijas, atnauja šiuo metu dėstomus modulius.

Naujos mokymo formos ir gausios studijų programų pasirinkimas lėmė tai, kad 2000 m. Statybos technologijos ir vadybos katedroje dienes ir neakivaizdines studijas baigė net 220 bakalauro, 50 inžinierių ir 53 magistrantai. Specialybių ir specializacijų, jas baigiančių studentų ir katedros darbuotojų gausa vertė ieškoti efektyvių sprendimų. Katedra buvo reorganizuota: greta ilgametės Statybos technologijos ir vadybos (STV) katedros buvo įkurta nauja Statybos ekonomikos ir nekilnojamojo turto vadybos (SENTV) katedra, kurios pirmuoju vedėju tapo prof. A. Kaklauskas.

2008–2009 m. baigiamuosius darbus katedroje apgynė 61 bakalauro ir 24 magistrantai. 2009–2010 mokslo metais jų buvo dar daugiau. Išleisti net 123 absolventai.

Šiuo metu Statybos technologijos ir vadybos katedroje dirba 17 pedagogų ir mokslininkų.

PASKELBTŲ PUBLIKACIJŲ SKAIČIUS DIDĖJA

Be specialistų rengimo katedros kolektyvas aktyviai dalyvauja mokslo tiriamuosiuose darbuose. Katedroje susiformavo pagrindinės mokslinės veiklos kryptys: daugiakriterinės sprendimų priėmimo sistemos, projektų gyvavimo procesų daugiakriterinė analizė, statybos šakos analizė, modeliavimas ir prognozės ateičiai, pastatų eksploatavimas ir renovacija, projektų visuotinės kokybės valdymas, ekspertinės sistemos, nekilnojamojo turto vertinimas, statybos sistemos ir jų prognozavimas.

Katedros dėstytojai skaito mokslo pranešimus konferencijose ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Paskelbtų publikacijų skaičius nuolat didėja. Respublikos ir užsienio mokslo žurnaluose vien 2008 m. paskelbti 122 straips-

niai, iš kurių net 33 – referuojami tarptautinėse mokslo duomenų bazėse (*ISI Web of Science*), o 38 – recenzuojamuose tarptautiniuose mokslo leidiniuose (*ISI Proceedings*), o 2009 m. paskelbta 39 straipsniai ir 15 tezių.

Katedra palaiko glaudžius ryšius su žinomomis kitų šalių aukštųjų mokyklų analogiškoms katedromis ir užsienio mokslininkais, dalyvauja dėstytojų mainų programose.

STV katedra dalyvavo organizuojant 25-ąją tarptautinį simpoziumą „Automatika ir robotika statyboje“ (ISARC 2008), įvykusį 2008 m. Vilniuje.

Profesoriaus E. K. Zavadsko iniciatyva buvo parengtas pasiūlymas ir priimtas sprendimas 2009 m. Bonoje įregistruotai naujai EURO darbo grupei „OR in Sustainable Development and Civil Engineering (EWG-ORSDC)“ („Operacijų tyrimai darnioje plėtroje ir statyboje“) ir teikti ją EURO darbo komitetui. Tokia grupė jau patvirtinta ir pradėjo savo veiklą (<http://www.orsdce.vgtu.lt/>).

Nuo 2010 m. STV mokslo laboratorijos ir katedros darbuotojai pradėjo dirbti Europos Komisijos programos *FRAMEWORK-6* tarptautiniame 7BP projekte „Gyvenimo kokybės gerinimas ES vystant darnių CO₂ neutralių EKO-miestų plėtrą“ (*Sustainable Zero Carbon ECO-Town Developments Improving Quality of Life across EU*), kurio vykdymas tęsis penkis metus. Projekto iniciatorius – Vaidotas Šarka, VGTU dalies vadovė – Tatjana Vilutienė, vykdytojai: Leonas Ustinovičius, Česlovas Ignatavičius, Arūnas Barvidas, Edita Šarkienė ir kt.

Cituojant VGTU rektorių prof. habil. dr. Romualdą Ginevičių: „STV katedra yra labai produktyvi, kasmet ji išleidžia didelį bakalauro ir magistrų būrį, sėkmingai ginamos daktaro disertacijos. Stebina mokslinių publikacijų gausa – per metus paskelbiama daugiau nei 100 straipsnių, kurių dauguma pateikti pačiose prestižiškiausiose pasaulio duomenų bazėse. Katedros vedėjas prof. E. K. Zavadskas yra trijų mokslo žurnalų, įrašytų į *Tomson Reuters* tarptautines mokslo duomenų bazes (*ISI Web of Science*), vyr. redaktorius.“

■

LEONARDO DA VINČI PROGRAMOS DALYVIAI 2005 M.

STATYBOS TECHNOLOGIJOS IR VADYBOS KATEDROS KOLEKTYVAS 2009 M.

Pirmoje eilėje iš kairės: doc. dr. Andrejus Karablikovas, laboratorijos vedėja Jurgita Alchimovienė, doc. dr. Jurgita Antuchevičienė, pirmasis prorektorius ir katedros vedėjas prof. habil. dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas, reikalų tvarkytoja Aldona Liubertienė, vyriausiasis mokslo darbuotojas prof. habil. dr. Leonas Ustinovičius;

antroje eilėje: doc. dr. Gintautas Ambrasas, dr. Laura Tupėnaitė, doc. dr. Titas Dėjus, dokt. Milena Medineckienė, vadybininkė Aldona Barkauskaitė, vyriausiasis mokslo darbuotojas prof. dr. Zenonas Turskis, doc. dr. Tatjana Vilutienė, doc. dr. Vaidotas Šarka, doc. dr. Jolanta Tamošaitienė, doc. dr. Romualdas Tamošaitis;

trečioje eilėje: doc. dr. Darius Kalibatas, dr. Arūnas Barvidas, doc. dr. Pranas Malinauskas, doc. dr. Vladislavas Kutut, vyresnysis mokslo darbuotojas dr. Česlovas Ignatavičius, prof. dr. Algirdas Andruškevičius, doc. dr. Jonas Šaparauskas, lekt. dr. Darius Migilinskas, dokt. Modestas Kračka

JUBILIEJINIS KATEDROS LEIDINYS

Šiomet išleidžiamas jubiliejinis katedros 40-ies metų leidinys, apžvelgiantis katedros istoriją nuo 1970 iki 2010 metų. Leidinyje pateikiamos pagrindinės mokslo veiklos kryptys, trumpai aprašomas dalyvavimas konferencijose ir mokslo programose, apžvelgtos pagrindinės publikacijos, monografijos, vadovėliai. Didžiąją dalį leidinio užima mokslininkų, dirbusių ir dabar dirbančių katedroje, gyvenimo aprašymų medžiaga. Leidinys iliustruotas darbuotojų asmeninėmis nuotraukomis.

P R O F E S O R I U I VYTAUTUI KLIMAVIČIUI – 1 0 0 M E T Ų

Lietuvos statybos mechanikos istorinės datos

1922 m. vasario 16 d. Kaune buvo įsteigtas Lietuvos universitetas. Steigiamojo Seimo balandžio 12 d. nutarimu, universiteto Technikos fakultete buvo įkurtas Statybos skyrius, kuriame savo veiklą ir pradėjo Statybos mechanikos katedra.

1922 04 12–1930 06 07 Statybos mechanikos katedra buvo Lietuvos universiteto Kaune Technikos fakulteto Statybos skyriaus, o **1930 06 07–1940 08 15** jau Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Technikos fakulteto padalinys.

1945 09 01–1947 09 01 – VDU Statybos statikos katedra, o **1947 09 01–1950 12 15** – šio universiteto Statybinės mechanikos katedra. **1950 12 15–1962 07 01** – Kauno politechnikos instituto (KPI) Hidrotechnikos fakulteto Statybinės mechanikos katedra.

1962 03 16 Statybinės mechanikos katedros bazėje įkuriama Medžiagų atsparumo (nuo **1993** metų – KTU Deformuojamų kūrinių mechanikos) katedra.

Nuo **1960** metų Lietuvos statybinės mechanikos mokslo epicentras palaipsniui persikelia į Vilnių. Čia nuo **1962 07 01** KPI Vilniaus filiale (nuo **1969 m.** – VISI) veikė Mechanikos katedra, **1970 04 01** įgavusi Statybinės mechanikos katedros vardą. Perkėlus dalį specialistų į Vilnių, KPI Statybinės mechanikos katedra **1974 03 01** nutraukė savo veiklą. Tuo būdu VISI (dabar – VGTU) Statybinės mechanikos katedra tapo **1922 m.** Kauno universitete įsteigtos Statybos mechanikos katedros istorijos ir darbų tęsėja.

Prof. habil. dr. Juozas Atkočiūnas Statybinės mechanikos katedros vedėjas

2010 metai yra reikšmingi universitetinėms architektūros ir statybos inžinerijos studijoms Lietuvoje: minime Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakulteto įkūrimo 70-ąsias ir VGTU Statybos fakulteto įkūrimo 40-ąsias metines. Su pagarba prisimename statybos inžinierius ir architektus, plėtojusius aukštąsias statybos inžinerijos studijas. Reikšmingą vietą tarp nusipelnusių šiai veiklai žmonių užima profesorius daktaras Vytautas Klimavičius, kurio šimtąsias gimimo metines šį rudenį paminime. Šis jubiliejus reikšmingas ne tik VGTU Statybinės mechanikos katedrai, bet ir visiems šalies statybos inžinieriams, techniškajai mūsų šalies mokslo visuomenei.

Vytautas Klimavičius gimė 1910 m. Vilkaviškio rajone, Opšrūtuose, žinomo švietėjo, pedagogo, jaunimo auklėtojo ir mokytojo Kazimiero Klimavičiaus (1886–1968) šeimoje. Tėvas buvo žinomas matematikos populiarintojas, savo meilę tiksliesiems mokslams įskiepijęs ir sūnui. Vytautas pradėjo mokytis namuose Riazanės (Rusija) mieste, kur tėvai Pirmojo pasaulinio karo metu buvo evakuoti. 1918 m. grįžę į Lietuvą Klimavičiai apsigyveno Alytuje. 1920 m. Vytautas įstojo į gimnaziją, kurią 1929 m. baigė ir tais pačiais metais įstojo į Kauno universiteto Technikos fakulteto Statybos skyrių. 1935 m. baigė Vytauto Didžiojo universitetą.

1935 m. spalio mėn 23 d. inžinierių laida:

6 u 128, 410. Sėdi iš kairės į dešinę: 1) Venskėičius, 2) frontelin Alfonso, 3) Jaominas Leopoldas, 4) Tamašauskas Česlovas, 5) O'Rourke Vincentas, 6) Šadauskas Kazys.

Stovi I-jė eilėje: 1) Brunius Klemensas, 2) Buškeičius Petrus, 3) Staniškis Antanas, 4) Lemėnaničius Alfonso, 5) Klimaničius Vjlaudas, 6) Mulokas Jonas, 7) Tauras Antanas-Juozas (buves Kizeleičius).

Stovi II-jė eilėje: 1) Lipšičas Osėnis, 2) Radzilaicius Benediktas, 3) Stanartis Jonas, 4) Sudnius Balys, 5) Bielskus Pijus, 6) Mikasla Jurgis.

KPI STATYBINĖS MECHANIKOS KATEDRA 1951 METAIS.

Pirmoje eilėje iš kairės – M. Remišauskas, S. Vasauskas, K. Vasiliauskas, V. Klimavičius, B. Garmus;

antroje eilėje pirmas iš kairės – A. Stankus, antras – K. Rudėnas, ketvirtas – E. Maksimavičius;

viršutinėje eilėje antras iš kairės – P. Aukštakalnis, trečias – A. Čyras

Jaunas diplomuotas statybos inžinierius – universiteto Statybinės mechanikos katedros jaunesnysis asistentas – pradėjo savo pedagoginį ir mokslinį darbą. Čia iš karto pasakysime: būsimasis profesorius pasekė tėvo pėdomis ir net 47 savo gyvenimo metus skyrė Lietuvos inžinieriams statybininkams mokyti ir auklėti. Universitete jis dėstė statybinę statiką ir medžiagų atsparumą. 1940 m. buvo paskirtas eiti docento pareigas.

Vokiečių okupacijos metais iš universiteto jis buvo atleistas ir iki 1944 m. dirbo Kauno aukštesniosios technikos mokyklos medžiagų atsparumo dėstytoju. 1944 m. sugrįžo į universitetą ir aktyviai dalyvavo jo atkuriamajame darbe. 1953 m. apgynė technikos mokslų kandidato (dabar daktaro) disertaciją „Sijų ant tampraus pagrindo skaičiavimo be Vinklerio hipotezės klausimu“. Dirbda-

mas kartu su ilgamečiu Statybinės mechanikos katedros vedėju prof. V. Vasiliausku (1879–1957), prof. V. Klimavičius siekė, kad būtų puoselėjama akademinė dvasia ir tos humanistinės idėjos, kurios jį supo dar studijų metais. 1957 m. V. Klimavičiui suteiktas docento vardas. Ilgainiui jis tapo aukščiausios klasės statybinės mechanikos, konstrukcinių medžiagų atsparumo, kieto deformuojamo kūno mechanikos disciplinų specialistu. Prof. V. Klimavičius daug metų buvo KPI Statybinės mechanikos katedros vedėju (1956–1974), Hidrotechnikos fakulteto dekanu (1954–1960). Būdamas doras ir teisingas, neapkentė melo, savanaudiškumo, piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi ir protegavimo. Parašė vadovėlius „Medžiagų atsparumas“ (su kitais, 1959), „Statybinė mechanika“ (1965). Pastarajame vadovėlyje V. Klimavičius apibendrino savo

Nepriklausomos Lietuvos inteligentijos atstovas profesorius Vytautas KLIMAVIČIUS buvo savitos pasaulėžiūros, neabejotinai Lietuvos patriotas, taktiškas, niekada neatsisakantis padėti, patarti. Vytautas gimė 1910 m. spalio 24 d. Vilkaviškio apskrities Paežerių valsčiaus Obšrutų kaime, kurio mokykloje tada mokytojavo jo tėvas. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, tėvai su visa šeima pasitraukė į Rusiją ir apsigyveno Riazanėje. Į Lietuvą jie grįžo 1918 m., ir Alytaus apskrities Krokininkų kaime tėvas vėl ėmė mokytojauti.

Pradinį išsilavinimą Vytautas gavo namuose. 1919 m. tėvą paskyrus į Alytaus vidurinę mokyklą, Klimavičiai persikėlė gyventi į Alytų. Čia 1920 metais Vytautas įstojo į šios vidurinės mokyklos pirmąją klasę. 1923 ... 1924 m. jis sunkiai sirgo ir vienerius metus nelankė mokyklos. Vėliau Alytaus vidurinė mokykla buvo pertvarkyta į gimnaziją, ir Vytautas 1929 m. joje gavo brandos atestatą. Rudenį jis įstojo į Lietuvos universiteto Technikos fakulteto Statybos skyrių Kaune. Mokėsi pavyzdinčiai ir nuo 1932 m. iki 1933 m. rugpjūčio 15 d. gavo stipendiją. Pasunkėjus materialinei būklei (ėmė studijuoti ir Vytauto brolis), jis atsisakė stipendijos ir nuo 1933 m. rugpjūčio 15 d. pradėjo bibliotekininko darbą Technikos fakulteto bibliotekoje. Tarnyba šiek tiek sutrukdė mokslą, dėl to tik 1935 m. spalio 23 d. jis apgynė diplominį projektą „Liaudies namai Alytuje“. 1935 m. gruodžio 1 d. buvo išrinktas asistentu prof. K. Vasilausko vadovaujamojoje Statikos katedroje. Laisvu nuo paskaitų ir pratybų metu jis gilino žinias, ir 1937 m. pavasarį Technikos fakulteto taryba jį komandiravo specializuotis ir ruošti daktaro disertaciją į Vienos aukštąją technikos mokyklą, bet dėl politinių motyvų Švietimo ministerija neleido važiuoti. Tad teko galvoti apie mokslo darbo rengimą Lietuvoje. Dėl literatūros ir aparatūros stokos Technikos fakultete šis darbas ėjosi sunkiai. Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, tyrimus teko atidėti. Be mokymo darbo universitete, nuo 1936 metų V. Klimavičius rengė nemažai įvairių statybinių konstrukcijų projektų. 1940 m. spalio 1 d. jis buvo išrinktas Statybos fakulteto docentu ir dėstė rėminių konstrukcijų, statybos statikos, medžiagų atsparumo disciplinas. Be to, buvo Statybos fakulteto Medžiagų atsparumo laboratorijos vedėjas ir vedė studentų laboratorinius darbus.

111

MOSŲ PROFESORA

Jonas Kiškinas, iš knygos „Studijų ir polėkių metai“, Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakulteto 1950 metų inžinierių laida, 2000 m.

Nuslinkus 1944 m. vasarą karo frontui link Žemaitijos ir atkūrus VDU, V. Klimavičius grįžo į Statybos fakultetą ir netrukus buvo paskirtas prorektorius padėjėju. Kadangi VAK docento vardo nepatvirtino, tai 1948 metų rugsėjo 16 d. V. Klimavičius iš docento pareigų buvo atleistas, ir rektorius jį paskyrė vyresniausiojo dėstytoju. 1953 m. kovo 13 d. V. Klimavičius įstojo ant tampraus pagrindo skaičiavimo be Vinklerio hipotezės klausimais. 1954 m. gegužės 15 d. V. Klimavičius paskirtas Hidrotechnikos fakulteto dekanu, o 1956 m. birželio 4 d. išrinktas Statybinės mechanikos katedros vedėju. 1957 m. balandžio 24 d. VAK jam patvirtino docento vardą. 1960 m. gruodžio 1 d. docentas V. Klimavičius buvo atleistas iš dekanų pareigų ir paskirtas prodekanu, o 1962 m. pradžioje atsisakė ir šių pareigų. 1974 m. lapkričio 23 d. Statybinės mechanikos katedra buvo likviduota, ir doc. V. Klimavičius perkeltas į Statybinių konstrukcijų katedrą. 1980 metų rugsėjo 1 dieną jis buvo išrinktas Statybinių konstrukcijų katedros profesoriumi.

Mokydamasis gimnazijoje, 1925 ... 1927 m. jis buvo moksleivių socialistų „Aušrininkų“, o 1931 ... 1935 m. – tos pačios studentų draugijos narys. Baigęs studijas, jis iš tos draugijos išstojo, bet su ja palaikė draugiškus santykius. 1937 m. ji užsidarė dėl per mažo narių skaičiaus. 1933 m. V. Klimavičius buvo įtariamas priklausęs eserų organizacijai ir areštuotas, bet išardžius po trijų dienų paleistas, nes įtariamas nepasitvirtino. V. Klimavičius niekada nepriklausė jokiai nelegaliai organizacijai, nors su kai kuriais tų organizacijų nariais buvo draugiški santykiai. Antrą kartą jis buvo suimtas 1936 metų vasarą, kai buvo kilę ūkininkų maištai. Kartu buvo suimta dar apie 15 žmonių, daugiausia inteligentų (studentų, agronomų, teisininkų ir kt.), jima. To iš tikrųjų nebuvo. Kaltinimas buvo provokacinis. Tik dėl iškilų visuomenės veikėjų energingų žygių ir ketinimų apie tai plačiai paskelbti spaudoje visi suimtieji buvo paleisti, o pats provokatorius, kuris taip pat buvo suimtas, nuteistas kalėti.

Iki 1940 m. birželio mėn. 15 d. V. Klimavičius buvo Inžinierių draugijos, Studentų kooperatyvo, Autoklubo ir SSSR tautų kultūrai pažinti draugijos narys. Prof. V. Klimavičius yra vadovėlio „Medžiagų atsparumas“ (1959), „Statybinė mechanika“ (1965) bendraautoris, parengė leidinius „Tamprumo teorijos pagrindai“, „Aukštųjų pastatų dinaminė skaičiavimų vėjo apkrovai“ (1968) ir kt. Profesorius Vytautas Klimavičius mirė 1982 metų spalio 16 dieną.

ir bendradarbių sukaupą statybinės mechanikos disciplinų dėstymo patirtį. Tai klasikinės statybinės mechanikos vadovėlis. Iš šios puikiai metodiškai paruoštos knygos mokėsi daugelis Lietuvos statybos inžinierių, šiuolaikinės statybinės mechanikos mokslo puoselėtojų ir tyrėjų.

Profesorius Vytautas Klimavičius turi ir kitą istorinę sąsają su mūsų universitetu: jis statybinės mechanikos bei tamprumo mechanikos kursą dėstė KPI Vilniaus filialo vakarinio skyriaus statybos inžinieriams. LR neprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Italijai, Maltai ir Graikijai, pirmosios kartos Vilniaus filialo absolventas Romanas Podagėlis puikiai prisimena šį ypač giliai į atmintį įsirėžusį dėstytoją: „V. Klimavičius dėstė statybinę mechaniką, tamprumo teoriją. Buvo aukšto lygio mokslininkas.“

Be savo skaitomų pagrindinių disciplinų prof. V. Klimavičius labai domėjosi skaičiavimo technika, inžinerinių konstrukcijų skaičiavimo baigtiniais elementais metodika. Šiuo klausimu buvo suorganizavęs seminarą universiteto darbuotojams. Mirė prof. Vytautas Klimavičius 1982 m. spalio mėn.

Atmintis gyva, kol yra žmonės, skaitantys antkapiuose iškaltus vardus. Šiandien lenkiamės prof. Vytauto Klimavičiaus atminimui ne tik mes, jo buvę mokiniai, bet ir visa Lietuvos statybos inžinerijos bendruomenė.

■

Prof. Vytautas Klimavičius ir prof. Antanas Kudzys

1974 M. ŠVENČIANT DOC. JUOZO ŽUKO JUBILIEJŲ.

Iš kairės: KPI Medžiagų atsparumo katedros vedėjas prof. Jeronimas Baušys, doc. Juozas Žukas, VISI rektorius, Statybinės mechanikos katedros vedėjas prof. Aleksandras Čyras, KPI Statybinės mechanikos katedros vedėjas doc. Vytautas Klimavičius, prof. Algirdas Eduardas Čižas

PIRMASIS VISI/VGTU ABSOLVENTŲ KONGRESAS SULAUKĖ TŪKSTANČIŲ DALYVIŲ

„Siemens“ arenoje lapkričio 6 dieną vykusiame pirmajame VISI/VGTU absolventų kongrese dalyvavo apie 6 tūkstančiai šių aukštąją mokyklą baigusių techniškujų mokslų atstovų. Didžiulio pasisekimo sulaukęs renginys aukštai įvertintas ir valdžios atstovų.

Seimo pirmininko pavaduotojas Česlovas Stankevičius VISI/VGTU absolventus pavadino Lietuvos pažangą kuriančia jėga, o Vyriausybės kancleris Deividas Matulionis susirinkusiesiems perdavė Ministro Pirmininko žodžius, kad „jūs garbingoji *Alma Mater* ruošia specialistus, galinčius sėkmingai konkuruoti pasaulyje“.

TIKISI BENDRADARBIAVIMO

Ši Lietuvoje pirmą tokio pobūdžio kongresą sudarė oficialioji dalis, kurios metu dalyvius pasveikino universiteto vadovybė, Lietuvos bei sostinės valdžios atstovai.

Vienas iš renginio sumanytojų VGTU rektorius prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius džiaugėsi universiteto, Vilniaus ir Lietuvos istoriniu įvykiu ir apgailestavo, kad techninės galimybės neleido į kongresą patekti dar didesniam skaičiui absolventų. Kita vertus, iš beveik 60 tūkstančių Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo, Vilniaus inžinerinio statybos instituto

(VISI), Vilniaus technikos universiteto ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto (VGTU) absolventų (per kelis dešimtmečius taip keitėsi aukštosios mokyklos pavadinimas ir statusas – aut. past.) pirmąjį lapkričio šeštadienį Vilniuje susirinko net dešimtadalis.

„Mums visiems laikams ypatingi liks auditorijos, koridoriai, dėstytojai, perteikę savo žinias, ypač grupės ir kurso draugai, nepaisant, kiek laiko mus skiria, kiek nutolome nuo studijų laikų. Tikiuosi, kad po šio, pirmojo, kongreso šis jausmas sustiprės dar labiau ir antrajam kongresui reikės jau ne salės, arenos, o stadiono“, – kalbėjo prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius. Renginio organizatoriai atskleidė turėję du tikslus: sudaryti galimybę susitikti grupės, kurso draugams ir sukurti tokią aplinką, kuri padėtų sugrįžti į gražiausius žmogaus gyvenime laikus – studijų laikus. Antrasis tikslas, anot universiteto rektoriaus, labiau pragmatinis.

„Mes pirmieji Lietuvoje įkūrėme KPI VF–VISI–VTU–VGTU absolventų asociaciją (ne klubą, bet asociaciją) su juridiniu viešosios įstaigos statusu. Tai labai rimtas organizacinis statusas. Jis leidžia nuveikti labai didelius darbus, įdomius, prasmingus bei naudingus abiem pusėms – absolventams ir universitetui. Vieni Jūsų, tikiu, norėtų kartkartėmis, kaip šiandieną, su savo studijų draugais, su savo mokykla susiburti, pabendrauti, prisiminti, – kalbėjo rektorius. – Nemaža dalis mūsų mokyklos absolventų užima atsakingas pareigas. Šiandien įmonės sėkmę lemia savo įmonei lojalūs, aukštos kvalifikacijos, iniciatyvūs darbuotojai. Būtent tai yra pagrindinis įmonės kapitalas. Tokius Jūs galite turėti tik nuolat ir tamptai bendradarbiaudami su universitetu. Tik tokiu atveju mes galime padėti Jums laiku pasirinkti tinkamus (būsimus darbuotojus – aut. past.), nukreipdami juos pas Jus į praktikas, rašyti diplominių ir pan. Kitaip tariant, darbuotojų problemą spręstume bendrai.“

Švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius pastebėjo, kad „Vilniaus Gedimino technikos universiteto absolventų skaičius artėja prie 60 tūkstančių, ir Lietuvoje nėra salės ar stadiono, kuris galėtų visus sutalpinti“. „Jūs – žmonės, kurie statė ir stato Lietuvą“, – teigė ministras, nepamiršęs paprašyti įmonių vadovų, kad „atvertų duris studentų praktikoms“.

VISI absolventas VGTU tarybos pirmininkas, Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos „Linava“ prezidentas Algimantas Kondrusevičius džiaugėsi, kad formuojasi dinastijos, kai vaikai, tėvai, anūkai renkasi šią aukštąją mokyklą.

VISI absolventas Vilniaus miesto meras Vilius Navickas didžiavosi nuolat tobulėjančiu universitetu ir akcentavo žymų universiteto specialistų vaidmenį miesto gyvenime. Taip pat VISI absolventas verslininkas Robertas Dargis linksmi pastebėjo, kad „pusę Lietuvos valdo „visiukai“ ir išreiškė viltį, kad šis kongresas – ne paskutinis.

Po oficialiosios dalies vyko koncertinė programa, kurios metu žiūrovus žavėjo neprilygstamasis tenoras – maestro Virgilijus Noreika, šauniai pasirodė VGTU choras „Gabija“, teatras-studija „Palėpė“, ansambliai „Vingis“ (be to, puikiai sugrojo skarbais „Vingio“ kapelos solistas Audrius Pelenis) ir „Radasta“ bei vėl atgimęs miniatiūrų teatras „Šiupyns“.

Susirinkusieji taip pat išvydo bardo Algirdo Svidinsko, roko grupių „Saulės laikrodis“, „Skyders“ pasirodymus ir legendinės roko grupės „Antis“ koncertą.

Pabaigoje vyko diskoteka su Rimu Vizbaru. Po trisdešimties metų pertraukos už VISI/VGTU šokių vairo grįžo legendinis diskotekų vedėjas, kurio vedami renginiai 1978–1983 metais buvo populiariausi visame Vilniaus mieste.

SVEČIAI NELIKO ABEJINGI

Įspūdingas renginys sužavėjo ir jo svečius. Žinomas advokatas bei poetas, VGTU tarybos narys Jonas Ivoška, paklaustas, kaip vertina kongresą, neslėpė susižavėjimo: „Sveikinu šią VGTU idėją kaip puikią galimybę atkurti žmogaus ryšį su žmogumi. Tai – geras ženklas“, ir vylėsi, kad kongresas padės tą ryšį atkurti.

VGTU absolventas AB „Panevėžio keliai“ generalinis direktorius Virmantas Puidokas džiaugėsi, kad buvo ypač malonu sutikti savo buvusius dėstytojus, kurso draugus.

Veikė nuotraukų paroda, kurioje ne vienas galėjo rasti save, dėstytojus, bičiulius.

Absolventai gavo renginio proga išleistą 200 puslapių knygą „Mano Alma Mater“, kurioje prisistato dalis sėkmingai karjeros laiptais kopusių absolventų. Knygoje gausu nueitą mokyklos kelią atspindinčių nuotraukų. Šia proga sukurtas 15 minučių filmas, apimantis laikotarpį nuo techniškujų studijų Vilniuje pradžios iki šių dienų, išleistas CD su visų laikų – KPI VF, VISI, VTU ir VGTU – absolventų pavardėmis pagal studijų metus, specialybes ir grupes bei pagamintas šiam kongresui skirtas ženklukas.

Tokie kongresai turėtų tapti tradicija, ketinama juos organizuoti tam tikrais periodais. ■

Daiva Norkienė

V. PUIDOKAS: „NERETAI NAUJAS TECHNOLOGIJAS ĮSISAVINAME VIENI PIRMŲJŲ EUROPOJE“

VIRMANTAS PUIDOKAS, akcinės bendrovės „Panevėžio keliai“ generalinis direktorius, – asmenybė, kurios neįsprausi į statistinio vidutinio piliečio rėmelį. Būdamas moksleivis, pasigamino skraidyklę, kuria sėkmingai atsiplėšė nuo žemės ne tik pats, bet ir jo bendramoksliai. Pilotuoja lėktuvą „Cesna“ ir juo su kolegomis, įsismarkavus Islandijos vulkanui, kai Europos oro erdvėje nebeskraidė lėktuvai, per penkias valandas nulėkė į Miunchenę vykusią pasaulinę parodą.

Geros nuotaikos pasisemia ir po įtempto darbo nusiramina stebėdamas... bites. O už profesines žinias, puikius kolegas bei verslo partnerius, su kuriais susipažino studijų metais, dėkingas savo *Alma Mater* – Vilniaus Gedimino technikos universitetui.

Daiva Norkienė

Kodėl berniukas, kuriam, anot senos dainos, reikėjo „panglių gilių“, pasirinko „žemišką“ kelininko profesiją?

Apsisprendimą tapti kelininku lėmė mano pusseserė Alina ir jos vyras Vincas Steponavičius, dirbę Telšių kelių statybos valdyboje. Minėtoje įmonėje pagalbinio darbininku vasaromis triūsdavau nuo 16-os metų. V. Steponavičiui tapus Panevėžio kelių statybos valdybos viršininko pavaduotoju, vasarą vėl atvykau pas jį dirbti. Pasirenkant profesiją ir mokymo įstaigą, abejonių nekilo – 1979 metais įstojau į VISI (dabartinį Vilniaus Gedimino technikos universitetą), kur įgijau inžinieriaus statybininko diplomą.

Grupėje, kurioje mokiausi, buvo susibūręs itin gabių studentų branduolys. Ryšiai su mokslo draugais nenutrūko iki šiol. Štai Artūras Gikas mūsų įmonėje dirba geležinkelių projektų vadovu. Įmonės „Šiaulių plentas“ vienas vadovų Albertas Stukas – taip pat iš mūsų grupės. Rolandas Raižys dirba įmonėje UAB „Švytėjimas“, gaminančioje kelio ženklus. Rolandas Karabevičius triūsia kompanijoje, kuri gamina metalines pralaidas keliams. Donatas Čygas – VGTU profesorius, habilituotas mokslų daktaras...

Apie universitetą, jo dėstytojų kolektyvą kalbate su neslepiaama pagarba. Nenuostabu, kad jūsų pėdomis pasekė vaikai.

Iš tiesų dukra Ieva (g. 1984 m.) VGTU įgijo architekto specialybę, o sūnus Domas (g. 1989 m.) ten pat studijuoja statybą. VGTU – puiki vadovų ir specialistų kalvė. Štai ir aš, baigęs mokslus, grįžau į „Panevėžio kelių“ bendrovę (tuo metu ji vadinosi kitaip), o 1998 metais tapau šios įmonės generaliniu direktoriumi. Įdomiausia, kad AB „Panevėžio keliai“ ir jai giminingų įmonių grupės branduolį sudaro VGTU absolventai. Lengva dirbti bendrovėje, kurioje susibūrusi stipri komanda.

Tikrai didžiuojamės savo specialistais ir partneryste su universitetu, padėjusiu juos išugdyti. Lietuvos kelių tinklo ateitį siejame su stambiais infrastruktūros projektais, kuriuos įgyvendinant būtina pasitelkti visus intelektualinius, techninius ir technologinius resursus. Mokslo ir verslo partnerystė yra neatsiejama progreso dalis, siekiant gamybos sritį pakylėti į naują kokybinį lygmenį, didinantį mūsų šalies konkurencingumą Europos Sąjungoje. Drauge su buvusiais VISI (VGTU) absolventais, mano kolegomis ir partneriais, šiandien sprendžiame sudėtingus uždavinius, susijusius su šiuolaikišku šalies kelių infrastruktūros plėtojimu, ieškome naujų inžinerinių ir ekonominių sprendimų, kad kelių statybos verslą pakeltume į visiškai naują kokybinį lygmenį.

Bendrovėje iš lūpų į lūpas perduodamas pasakojimas apie švedų specialistus, kurie, dar prieš Lietuvai įstojant į ES, apsilankė patikrinti, kaip naudojami sąjungos skirti pinigai. Švedai esą buvo pasiruošę lietuvius mokyti kelių tiesimo meno, tačiau išvydę, kaip tvarkomasi jūsų bendrovėje, šios minties atsisakė. Neva pareiškė, kad „lietuviai viską moka“, ir jiems čia nėra ką veikti.

Švedišką istorijos neprisimenu, tačiau, kad Lietuva nėra Europos užribis, neseniai įsitikino kitos šalies specialistai. Lietuvoje atkūrus nepriklausomybę, ne tik teko mokytis diegti mūsų įmonėje vakarietiškus verslo standartus, bet stengtis neatsilikti ir technologijų srityje. Ir mums tai pavyksta.

Neretai naujas technologijas įsisaviname vieni pirmųjų Europoje. Antai kelių dangos tiesimo metodas „karštas ant karšto“. Šią technologiją sukūrė ir realizavo vokiečiai, o mes 2008 metais, tai yra vieni pirmųjų Europoje, tą „traukinį“ išbandėme. Prisimenu, atvyko vienos Skandinavijos šalies automobilių kelių direkcijos vadovai. Kai supažindinome su naująja technologija, prisipažino, kad jiems tai naujiena. Žiūrėjo ir stebėjosi. Šią technologiją pristatėme latviams bei savo šalies kelininkams.

Asfalto dangą klojant „karštas ant karšto“ metu, apatinis ir viršutinis asfalto sluoksniai klojami vienu metu. Viršutinis sluoksnis dengiamas iš karto ant pirmoju klotuvu pakloto ir sutankinto karšto apa-

tinio sluoksnio. Asfaltuojamame kelyje sudaromas savotiškas traukinys, susidedantis iš pirmojo ir antrojo klotuvų bei mobilaus tiektuvo, kuris tiekia skirtingus asfalto masės mišinius abiem klotuvams.

Mobilus tiektuvas – tai specialus konvejeris, permetantis asfalto mišinį į viršutinio sluoksnio klotuvą, kuriame įrengiamas 25 tonų talpos bunkeris su šilumos izoliacija, kad asfalto mišinys nuolat būtų reikiamos temperatūros. Atstumą tarp klotuvo ir mobilaus tiektuvo kontroliuoja elektroninė kontrolės sistema.

Taikant metodą „karštas ant karšto“ galima visiškai atsisakyti rišamosios medžiagos – bitumo emulsijos – naudojimo, o abu asfalto sluoksniai ne tik susiklijuoja, bet dėl aukštos temperatūros ir sukimba vienas su kitu, tapdami vienalyčiu sluoksniu. Taip padidinamas kelio dangos atsparumas.

Dirbant įprastu asfalto klojimo būdu, viršutinis sluoksnis esti nuo 3,5 iki 5 centimetrų storio. Naujoji technologija leidžia viršutinį asfalto sluoksnį suploninti iki 2 centimetrų. Sumažėja darbų saviaina, tačiau nenukenčia jų kokybė. Be to, nauju būdu darbai vyksta perpus sparčiau.

Po žemiškų temų pakalbėkime apie jūsų hobi – nardyti tarp debesų, kur nei kelio, nei takelio. Profesionaliu aviatoriumi netapote, tačiau gebėjimas skraidyti kartais padeda ir tiesioginiame darbe.

Kada pirmąkart sėdote prie lėktuvo vairalazdės?

Skraidyti pradėjau mokytis vidurinėje mokykloje. Prisimenu, gavau skraidyklės brėžinius ir su bendraklasiais ėmėmės ją gaminti. Suprantama, labai trūko tinkamų medžiagų. Todėl darėme iš to, ką tais laikais pavykdavo gauti. Pagrindinę konstrukciją pagaminome iš aliuminio vamzdžių; juos atstojo šuolininkų į aukštį naudojamos kartys. Brezento taip pat pavyko įsigyti.

Tiesa, toms medžiagoms reikėjo nemažai pinigų, o tėvai negalėjo padėti. Todėl patys įkūrėme aviatorių būrelį bei įtikinome mokyklos direktorę skirti jam lėšų „gamybos priemonėms“. Kai direktorė išvydo mūsų skraidyklę, neteko amo: ji manė, kad kursime lėktuvų modeliukus, o mes sugalvojome patys skristi. Todėl priskyrė mums astronomijos mokytoją, kuriam teko atsakinga užduotis apskaičiuoti, ar mūsų kūrinys nenukris vos pakilęs į orą. Mokytojas dalyvavo ir skraidyklės bandymuose. Nors konstrukcija ir nebuvo labai vykusia, bet nuo kalno slėnin su ja nusklęsti būdavo galima. Pirmąkart skridau, kai man buvo 18 metų. Kabodavau prisirišęs prie savadarbio aparato ir džiaugdavausi atsiplėšęs nuo žemės.

Turiu amerikiečių gamybos lėktuvą „Cesna“. Kai dėl į atmosferą pakilusių vulkaninių pelenų neskraidė keleiviniai lėktuvai, mes trise su kolegomis nulėkėme į Miunchenę vykusią pasaulinę tradicinę technologijų ir statybos parodą „Bauma 2010“. Ar nebijojome nukristi? Viską numatėme ir apskaičiavome: žinojome, kad ten, kur skrendame, pelenų nėra.

Papasakokite apie jūsų ir kitų buvusių VISI/VGTU absolventų vadovaujamą bendrovę.

Tai – viena didžiausių Baltijos šalyse kelių, tiltų, viadukų ir geležinkelių statybos bendrovių, sukūrusi išvystytą gamybinių bazių tinklą Vidurio, Šiaurės ir Rytų Lietuvoje, Latvijoje, Rusijos Federacijoje Karaliaučiaus srityje, Ukrainoje. Bendrovė yra ir didžiausia AB „Panevėžio statybos trestas“ akcininkė.

Ekonominio pakilimo laikotapiu grupės apyvarta sparčiai kilo, o prasidėjus sunkmečiui pardavimo apimtys mažėjo. Per 2009 metus kelių statybos rinka susitraukė daugiau kaip 50 procentų. 2010 metais susisiekimo infrastruktūros srityje paspartėjo ES paramos panaudojimas, todėl tikimasi geresnių rezultatų.

Bendrovės PST ir „Panevėžio keliai“ per 6 metus sumokėjo į valstybės biudžetą beveik 0,5 mlrd. litų mokesčių. Kai suskaičiavome, patys nustebome.

Panevėžio kelininkų nuveiktų darbų sąrašas – pirmųjų Lietuvoje automagistralių Kaunas–Klaipėda, Vilnius–Panevėžys statyba, šalies valstybinės ir vietinės reikšmės kelių tinklo kūrimas.

Tarp pastaraisiais metais įgyvendintų projektų – Transeuropinių transporto tinklų plėtra: tarptautinės magistralės „Via Baltica“ statyba, valstybinės reikšmės magistralinio kelio Kaunas–Zarasai–Daugpilis ruožų rekonstrukcija, Vilniaus miesto vakarinio aplinkkelio I ir IA etapų statyba, geležinkelių infrastruktūros plėtra, žvyrelių asfaltavimo Rytų Lietuvos regionuose darbai ir kiti.

■

Daiva Norkienė

VG TU filosofijos, etikos ir technikos filosofijos dėstytojas

JONAS SRĖBALIUS tvirtina, kad techninę pažangą, gerovę ir laisvę mūsų tauta įgis tik atsikračiusi streso ir susigražinusi techninę atmintį.

Stresui skirta nemažai diskusijų, būrys psichologų, psichoterapeutų, farmacininkų nepajėgia įveikti streso, pasak A. Maceinos, blokuojančio tautos ateitį. Nejaugi panacėja taps technikos filosofija ir sisteminiai atsinaujinimo, tvarkos ir tiesos dėsniai – energijos tvarumo ir energijos entropijos?

Kodėl gi ne? Streso mechanizmą galima paaiškinti ir iš techninių pozicijų. Kodėl mes, lietuviai, tokie „durni“? Todėl, kad nuolat „sėdime“ streso. O stresas pasireiškia baimė! Žmogus bijo visko. Biju, kad ne taip, kaip reikia, pajudės (tarkime, pasiūlys naują, netradicinį sprendimą, įstos į profesinę sąjungą), ir su juo atsisveikins darbdavys. Dažnas gyvena bijodamas net tada, kai jam niekas negresia. Mes iš anų laikų tokie esam, iš sovietinių. (Žmonės bijodavo krustelti, nes, tarkime, nubraukus dvilyktą atlyginimą ar bus dar blogiau). Bet baimę jaučia ir tie, kurie tais laikais negyveno. Žmonės nuolat valdomi fobijų – virtualių fobijų, kurios nėra realios.

Tai žmonių baimės nėra pagrįstos?

Pirmiausia išsiaiškinkime, kas yra stresas. Stresas – atminties stygiaus pagrindu susiformavusi baimė. Ypač blogai, kai stinga techninės atminties. (Techninė atmintis – kūrybinės laisvės ir profesionalumo organizacija dorovinių kūrybinio, produktyvaus bendravimo tiesų pagrindu; tai – ir civilizacijos patyrimas, pažinimas senovinių ir dabartinių technologijų). Štai paprastas techninės atminties stygiaus pavyzdys: dažnas vyresnis žmogus nepajėgia suprasti, kas tas kompiuteris ir kokia iš jo nauda. O nepajėgia suprasti, nes jis bijo kompiuterio ir sako, kad jam jo nereikia. Tuo tarpu stresu nekamuojamas jaunimas – tik paduok kompiuterį, tuoj perpranta, kaip jį naudoti. Tokių virtualių baimių, kurios neturi realaus pagrindo, žmonės patiria daug. O juk civilizacijos naujovės didina komunikavimo greitį tarp šeimos narių, verslo partnerių, valdžios ir piliečių.

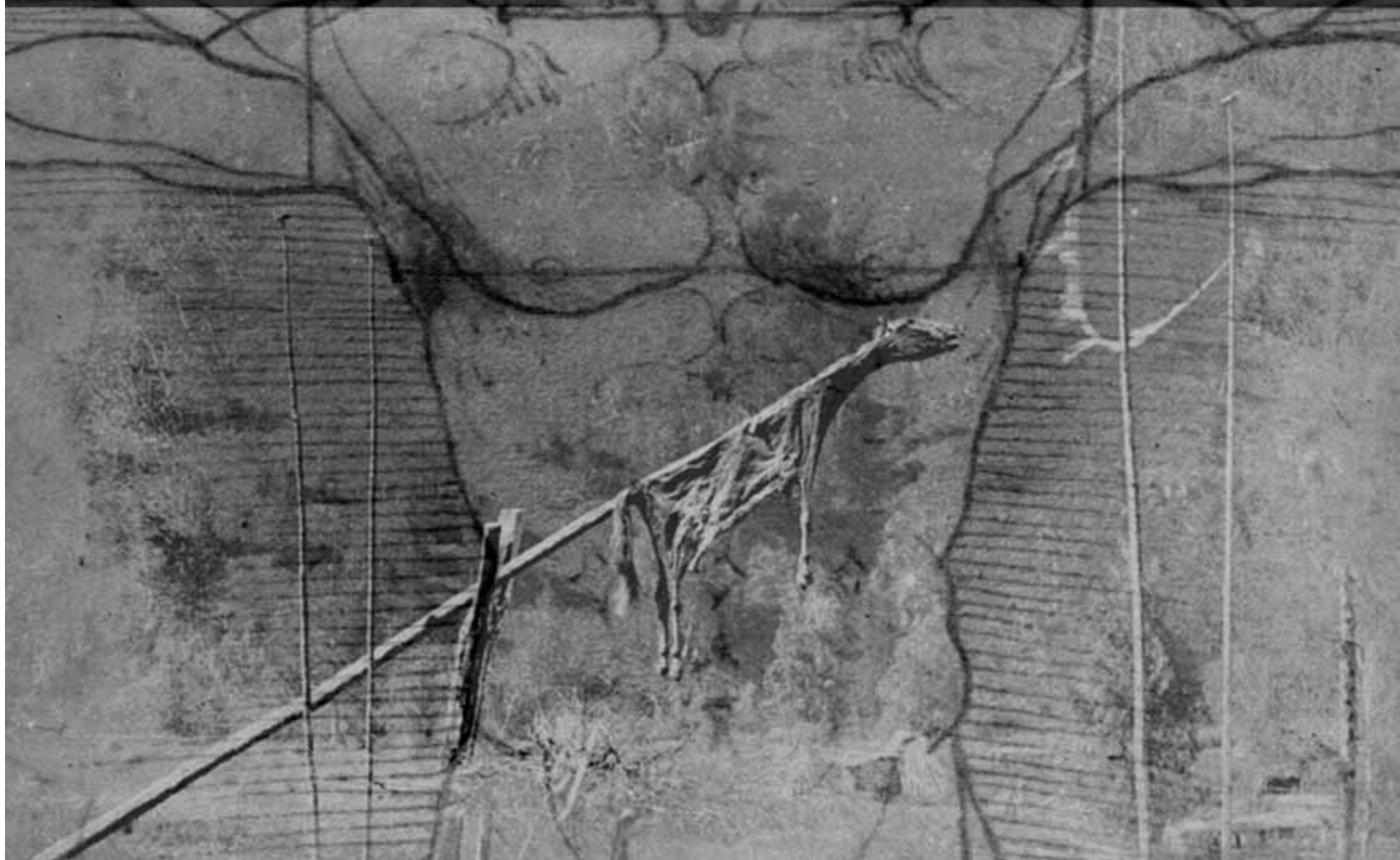
Kompiuterio baimė – tik simbolis. Sunku patikėti, kad streso apimto, pinigų stygiaus kamuojamo žmogaus gyvenime daug kas pasikeis, jam įsigijus naujausią prietaisą.

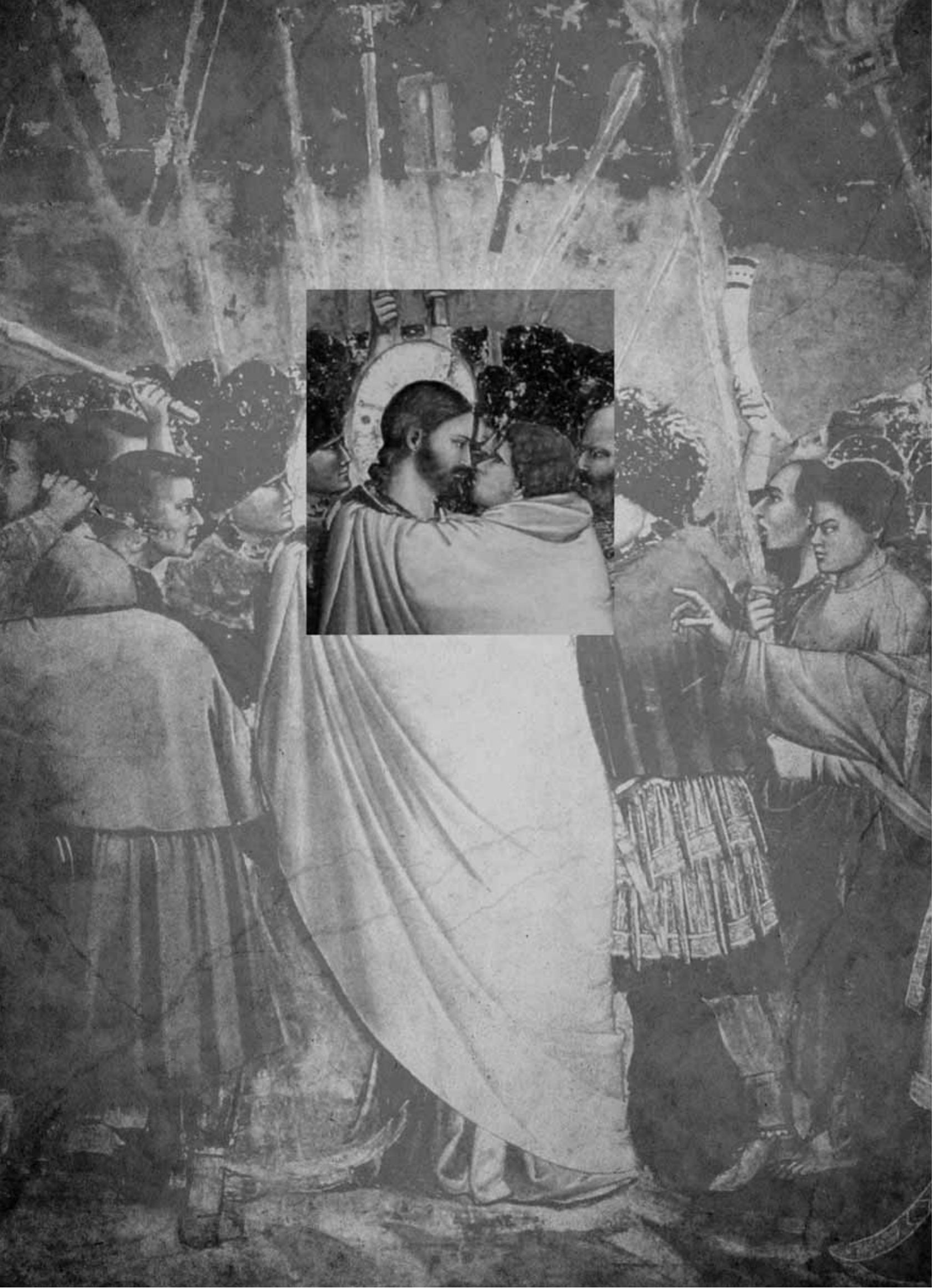
Baimė – totali jėga, kuri užblokuoja patirtį, esančią civilizacijos ir žmogaus atmintyje. Civilizacijos techninė atmintis turi atsinaujinti, perkant ne tik geriausius, bet ir reikalingus dalykus. Tik taip įmanoma atrasti klientūrą ir užsiauginti pajamas. Deja, dabartinė diržų veržimo politika iš tiesų stumia mus į XVIII amžių, į natūralaus

ūkio ekonomiką. Diržų veržimas rodo, kad valdžia neturi atminties, nesiremia ja, todėl sprendimai tampa pavojingi piliečiams. Bijodamas netikėtų mokesčių, ir aš išregistravau savo individualią įmonę. Valdžia yra giliame streso. Ji drąsina save mintimi, kad pasaulio mokslininkai rašys disertacijas. Politikai, valdomi streso, netenka galių tiesos santykiu išreikšti meilę ir pagarbą rinkėjams. Tiesa ir jos absoliuti forma – meilė gyvuoja ne diržų spaudimu, o techninės atminties atnaujinimu. Norėdamas stiprinti šeimą, aš turiu dirbti produktyviai. Dievą, tėvynę mylime, rodydami „darbo su meile“ faktus: šeimoje – žmonai, versle – klientui. Bet „darbu su meile“ reikalinga nauja techninė atmintis. Todėl privalai turėti naują ar bent jau penkerių metų senumo automobilį, kuriuo galėsi rytais nuvežti žmoną į darbą. O jei tavo automobiliui 16 metų, jis neužsives per šalčius, o naujas dėl kainos neįkandamas. Liks tik tauškalai apie tiesą ir aukščiausią jos formą – meilę...

Išeitų, kad pasaulinė technikos pažanga dermėja su lietuviška diržų veržimo politika – baisus kokteilis. Žmogus žino, kad pasaulyje išrasta daug gerų dalykų, tačiau negali jų visų turėti. Geriausiai atveju – vieną. Ar tai nesukelia dar didesnės neviltilies?

Žmogui nereikia iškart ir visko! Tereikia teisingai pasirinkti, į ką investuoti. O baimė atima orientaciją, protą, sugebėjimą rasti teisingą investicijų objektą. Todėl streso ir baimės valdomi žmonės investuoja į alkoholį, seksą, greitį. Jiems svarbu greit lėkti automobiliu ar motociklu, nes tai sukuria jėgos iliuziją. Bet greitis nėra jėga. Jėga yra galėjimas atnaujinti, pagerinti savo finansinę padėtį, tai yra pagerinti savo energetinę būseną, kurią galima išmatuoti pinigais. O tas lėkimas, greitis nėra laisvė, jei jis nesukuria pridėtinės vertės ir saugumo. Laisvė – tai energetinė būseną, kai energiją investuojame į objektus, atnešančius džiaugsmą, o džiaugsmas – bendro darbo rezultatas. Džiaugsmą sukuria tiesa tarp vyro ir moters, tarp verslo partnerių, tarp politikų ir mūsų. Tiesa sukuria darbą, o darbui reikalinga laisvės energija. O laisvės energijos turi tas, kas nėra apimtas streso. Tik nevaldomas streso žmogus teisingai pasirenka, kokį objektą įsigyti, pavyzdžiui, naują civilizacijos prietaisą, ir patiria džiaugsmą. O jei žmogus gyvena streso būsenoje, jis perka tik malonumą kūnui, tad ir gauna tik laikiną malonumą, bet ne daugiau. Taip pamažu streso užvaldytas žmogus ima suktis užburtame malonumų pirkimo rate. O malonumų pasiūla kur kas didesnė ir labiau prieinama, geriau išreklamuota nei technikos naujovių. Žmogui tarsi nepaliekama, iš ko rinktis.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad išeitis yra! Mes juk turime valstybę, kuri turėtų teisingai mus orientuoti, nukreipti. Piliečiai sukūrė valstybę ne tam, kad valdžia geriau gyventų, o kad piliečiai geriau gyventų. Valstybės pareiga yra kovoti su neteisybės faktais, apsaugoti piliečius – juk tokias galingas institucijas turi! Tiesa paremta tokiomis dorovinėmis savybėmis kaip išmintis ir teisingumas. Išmintis yra tai, ką padarome ateičiai, o diržų susiveržimo politika nukreipta į praeitį. Teisingumas negali egzistuoti be išminties, nes teisingumas be išminties – tik teisė.

Valstybėje nėra tiesos dėl dviejų priežasčių: valstybė nevykdo savo konstitucinių funkcijų. Juk piliečiai valstybę sukūrė, kad kiltų jų gerovė, mažėtų agresijos apraiškų. Bet kol kas prasišviečia valstybės interesas – ginti monopolijas. Nors, remiantis Konstitucija, svarbiausi turi būti piliečių, tai yra viešieji interesai. O pilietis, kai su juo taip elgiamasi, nepajėgia ištrūkti iš streso, kurį pagilina techninės atminties stoka. Toks pilietis negali pagimdyti naujų idėjų, kaip išspręsti vieną ar kitą jį ir valstybę kamuojantį klausimą.

Visos tautos techninė pažanga neįmanoma be investicijų, o jei valstybė tam neturi pinigų?

Viskas sprendžiama jėga, apsimetimu, gudrumu, atimant iš kitų jų sukurtą energiją ir panaudojant ją savo laisvei. Bet atimta energija prašvaistoma malonumams. Atimta energija nesukuria pridėtinės vertės, tai yra bendras pinigų kiekis nedidėja. Daugelyje kaimyninių kraštų didėja, o pas mus ne. Tai todėl, kad atimta energija nėra kūrejo energija, nes ji išleidžiama malonumams. Su ta energija, su tais pinigais nesukuriama nieko. Norint turėti pinigų, reikia sukurti tiesos pagrindus. Nes žmogus, kai su juo neteisingai elgiamasi, tampa neįgalus gaminti, netenka vilties. Tauta nėra žmonių gauja. Tauta yra informacinės atminties kaupėja, ji kalboje ir papročiuose bei tradicijose kaupia kultūrinę ir techninę patirtį. Tačiau tautos jau beveik nėra, nes nusispjovėme į papročius ir nėra techninės atminties. Yra monopolijos – demokratinės tvarkos antipodas.

Kur nėra monopolio, pavyzdžiui, tarp mobiliojo ryšio tiekėjų, ten ir kainos susiregulavo, ir civilizacijos išradimai tapo prieinami daugeliui. O kur monopolijos, ten karteliniai susitarimai, kuriems valstybė nekludo, nors turi jėgos įrankius (tarkime STT ir kitas tarnybas), tačiau šie įrankiai dirba, žvilgčiodami į politikus.

Kaip sulopyti techninę atmintį, kad žmonės pagaliau ištrūktų iš streso?

Tik perkant naujausius technikos, civilizacijos išradimus ir priemones: tai gali būti gera knyga, mokslinis vadovėlis, naujas prietaisas, įrenginys, nauja technologija... Techninę atmintį gali atgauti tik laisvas žmogus. Tačiau kartojų, kad mes, lietuviai, būdami strese, patiriame ir baime, o ji užblokuoja protavimo, objektyvaus vertinimo galimybes. Stresas neleidžia žmogui pasireikšti kaip protingam, išmintingam, solidariam. Stresas sukelia tokią baimę, kad jos valdomas žmogus tiesiog nepajėgia peržengti Rubikono ir priartėti prie techninės atminties atkūrimo, kad gautų naujų žinių.

O kas yra laimė – nepatirti streso arba turėti pinigų laisvės energijai.

Iš kur imdavo žinių kunigaikščiai? Jie turėdavo žiniuonis, šie suteikdavo impulsą peržengti Rubikoną, tai yra nugalėti stresą ir žengti žingsnį pirmyn, kad gautų naujų naudingų žinių. O turint žinių, atsiranda ir drąsa.

Žiniuonių paslaugų šiuolaikiniam žmogui vargu ar reikia, bet gal palikime kovą su stresu psichologų kompetencijai?

Psichologai gali suteikti laikiną palengvėjimą, panašiai kaip laikiną palengvėjimą suteikia „šimtas gramų“ ar vaistai. Bet tai tėra virtualios priemonės nuo streso. Išgėrusio šimtą gramų būseną puiki, jis atrodo sau gražus, iškalbingas, ir moterys myli. Bet priešstresinis poveikis trumpas, todėl reikia dar ir dar išgerti, kol galiausiai pasijuntama lenktynėse „Tour de France“, tai yra geriama kasdien, lekiama paskui butelį. Atsikratyti streso galima tik pasitelkus žinias, o atgaivinti techninę atmintį – bendraujant. Tarkime, žmogus susirgo. Optimizmas nugalėtik tada, jei žmogus turi žinių. O jei apėmė stresas, žinių nulis. Stresas užblokuoja atmintį, žmogus remiasi jausmais, o ne žiniomis ir atmintimi, kuri egzistuoja kaip tautos paveldas. Streso apimtas žmogus užsidaręs savyje ir graužiasi: kodėl jis turįs mirti, skursti. O juk tereikia bendrauti, tuomet gausi žinių, galėsi pasirinkti teisingus sprendimus. Tikros žinios tos, kurias gauni iš mokytojų, specialistų. Be dorų specialistų nebus ir žinių. Drąsus žmogus nebijo priimti inovacijų, tai yra žinių, kurios iki tol nebuvo pritaikytos.

Laisvė yra energija, kurią eikvojame atminčiai atnaujinti. Per klientą turime atnaujinti savo energiją, kuri reikalinga tolimesniai atminties atnaujinimui. Energingas žmogus turi projektų, laisvas žmogus turi energijos, pinigai – tik energetinis matas.

Sakoma, kad sunkią akimirką ranką ištiesti gali tik draugas. Juokaujama, kad turėti šimtą draugų yra geriau nei turėti šimtą litų. Vaduojantis iš streso gali padėti ir laiku ištiesta bičiulio ranka?

Draugų nėra ir negali būti, nes aplink – vieni parazitai. Egzistuoja tik bendri interesai ir parazitai, o draugas – tai XII amžiaus sąvoka. Žodis „draugas“ – tai parazitinių santykių priedanga. Įsidėmėkite: „draugų“ nebėra, yra tik interesai. Mes išsivaduojuame iš draugystės kaip vergystės. Yra tik žmonės, turintys savo interesus. Ir tai nėra blogai. Štai, pavyzdžiui, mano interesai – būti išmintingu, drąsiu, protingu. Jei sutiksiu atitinkantį šias dorovines savybes žmogų, galėsiu juo pasitikėti ir sėsti į vieną tanką. Tankas šiuo atveju tik intereso realizavimo priemonė įvaizdis. Idėjų tanku vadiname drąsius ir išmintingus inžinerius, kurie inovacijomis eina dar nepažintais takais ten, kur ir Einšteino dar nebūta, niekas nepaėjo. Inovacijų kelias – tai laisvų nuo streso žmonių, inžinierių kelias... O jei sėdintys tanke vadovaujasi dorovinėmis vertybėmis: išmintimi, teisingumu, drąsa, solidarumu, tai sukuria laisvės energiją ateities projektams. Tereikia saugotis objektų, tai yra neturėti reikalų su tais, kurie siekia malonumų ir tratina biudžeto pinigus.

„Dviejų žmonių meilė ateina per potyrius, bet ne per poterius, – juokauja kunigas daktaras docentas KĘSTUTIS RALYS. – Nuostabu, jei du žmonės sugeba iš akių vienas kitą atpažinti, vienas kitam nusileisti ir įvertinti.“ Šv. apaštalų Petro ir Povilo parapijoje dirbantis kunigas Kęstutis Ralys gegužės mėnesį VGTU bendruomenei skaitė pranešimą apie šeimos vertybes. 2006 m. apdovanotas Izraelio Jeruzalės medaliu už taiką ir meilę Pasaulyje, pastoracinę praktiką atlikęs JAV ir Kanadoje, aktyviai dirbantis tiek užsienio, tiek Lietuvos parapijose, kunigas susidomėjo familistika – mokslu apie šeimą. Lietuvoje, kuri kartais įvardijama skyrybų rekordininke, familistikos mokslas įgyja ypatingą šviečiamąją prasmę.

Editos Juciūtės nuotraukos

KUNIGAS KĘSTUTIS RALYS: „VISADA VERTA PUOSELĖTI FUNDAMENTALIAS KLASIKINES VERTYBES“

Visada verta puoselėti klasikines vertybes

Perfrazuojant vieną garsų išminčių, gyvename laikais, kai turime didesnius namus, bet mažesnes šeimas, esame daugiau išsilavinę, bet mažiau jausmingi. Visgi šeimos vertybės šiais kosmopolitiškais, ekonominės ir dvasinės suirutės laikais, vėl turėtų pražysti ir išgyventi savo renesansą.

„Man atrodo, kad svarbiausi yra trys dalykai – šeima, valstybė, nuosavybė. Juos visus jungia tik Dievas. Šių dienų kontekste mūsų krašte, aš visgi teigiu, visko pagrindas – šeima. Visi kiti modernūs dalykai atsiranda ir išnyksta, ateina ir išeina. Mane visada žavėjo klasika: tai, kas fundamentalu, išlieka visada. Šeima – fundamentali ir svarbiausia žmogaus vertybė. Šiomis dienomis pasaulis pasiduoda pagundoms. Tai nėra blogai. Tai iššūkiai. Tačiau visada verta puoselėti fundamentalias klasikines vertybes“, – apie klasikinių dvasinių vertybių svarbą šiuolaikiniame pasaulyje pasakojo kun. Kęstutis Ralys.

Šeimos svarba žmogui ne kartą pabrėžiama Šventajame Rašte: „Negera žmogui būti vienam“ (Pr 2, 18). „Šeima – viena svarbiausių vertybių žmogui, ji turi būtis prasmę amžiną ir nesibaigiančią. Be šeimos tiesiog neįsivaizduojama žmogaus egzistencija ir savirealizacija. Šeimoje, kaip vertybėje, yra reikšmingos kitos vertybės, kurios perteikia jos esmę: motinos ir tėvo meilė, jų gerumas, abipusė pagarba ir pasitikėjimas, meilė artimajam, rūpinimasis, ištikimybė ir pasiaukojimas. Būtent pirmuosius žmoniškumo pradus vaikams išugdo šeima. Šeima moko vaikus mylėti žmogų kaip autonomišką ir absoliučią vertybę, nepažeidžiant jo vertės jausmo ir laisvių“, – apie nūdien kiek primirštas, bet itin svarbias šeimos vertybes primena kunigas.

Nešdamas savo širdį mylimajam, neužmiršk atnešti ir gėlių

„Ar šeima yra Dievo dovana, ar vertybė, dėl kurios reikia nuolat dirbti?“ – klausiu kunigo. Kęstutis Ralys savo atsakymui pasitelkia garsaus psichologo Deilo Karnegio sentenciją: „Nešdamas savo gyvenimo bendrakeleiviui širdį, niekada neužmiršk atnešti ir gėlių.“

„Šeimoje reikėtų nuolat save „šlifuoti“. Kaip meinininkas savo paveikslui ieško naujų potėpių, taip ir šeimoje yra daug kontrastingų ir švelnių potėpių. Kai kurie potėpiai būna aštrūs, gali žėisti ir suteikti diskomfortą dviem žmonėms. Sutuoktiniams sakau: pieškite savo šeimos paveikslą ramiais, gražiais tonais, tokiomis spalvomis, kuriomis jūs patys ir kiti galėtumėte gėrėtis ir grožėtis. Jaunavedžiams visada patariu kurti šeimą, kupiną dvasinių vertybių, kurios yra amžinos, kaip pati klasika“, – pasakoja Santuokos sakramentui sutuoktinius rengiantis ir familistikos paskaitas skaitantis kunigas.

„Dažnai nuotakoms patariu būti paslaptinėms ir cituoju Šventąjį Raštą: „Būkite gudrūs kaip žaltiniai, bet ne klastingi kaip balandžiai.“ Ir šiame moderniame pasaulyje yra daug grožio, daug kelionių, ieškojimų ir pasiekimų, bet aukščiau viso to visada turi būti dvasinės vertybės – amžinoji klasika“, – teigia kun. Kęstutis Ralys.

Šeima – saugus prieglobstis netikrumo laikais

Pasak kunigo, šeimos, kurioje pasireiškia žmogaus visuomeninė prigimtis, indėlis į visuomenės gerį yra tiesiog nepakeičiamas. Šeima iš tikrųjų yra kilusi iš asmenų bendrystės. Kaip teigė filosofas Martynas Buberis, bendrystė yra asmeniškasis santykis tarp „aš“ ir „tu“. Tačiau kiek literatūriškai gražiai skambėtų visi filosofiniai pasvarstymai apie šeimos vertybes, kiekvienai šeimai reikalingas ir būstas bei kiti elementarūs materialiniai dalykai.

„Neatmestinas ir svarbus valstybės rūpinimasis šeimos buitimi. Šeima gyva ne vien duona, bet ir duona reikalinga. Neneigiu materialinių dalykų. Nuosavybės momentas kartais nėra pakankamai išryškintas. Žmogus yra pašauktas kūrybai. Šeima – kūryba, o kur kurti tą kūrybą?“ – retoriškai klausia kunigas. „Kaip tapytojas turi dirbtuves, dažus, taip ir jauni žmonės turi turėti erdvę, būstą šeimos bendruomenės kūrybai. Šeima, mažoji valstybė, turi jaukiai jaustis didelėje bendruomenėje, valstybėje. Valstybė turi stengtis kuo daugiau užtikrinti žmonių orumą“, – teigia kun. Kęstutis Ralys.

Kunigas džiaugiasi, kad mūsų krašte yra gražių šeimų. „Tokių šeimų matau. Jei prie to prisidėtų valstybė, tai būtų dar gražesnė kūryba“, – svarsto Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijoje dirbantis kunigas. Pasak kun. K. Ralio, šeima yra unikali ugdymo institucija, turinti savo vidaus veiklą nematomą, bet visada juntamą. Jai būdingas savitas pasaulis, savi orientyrai, dabartis ir ateitis, mitai, tabu, sava istorija. Šeimoje visada trokštama būti mylimam, pripažintam, suprastam, pajėgiam mylėti savo artimą. „Dvasiškai stipri šeima šiais materialinių sunkumų, emigracijos, nedarbo, netikrumo, kartais ir pykčio kupiniais laikais gali susigražinti prarastas amžinąsias dvasines vertybes, gyvenimo kartu viltį, o kartu atrasti ir tą didžiąją Dieviškąją palaimą“, – apie paprastus kelius į žmogiškąją laimę pasakoja kunigas.

Artėjant didžiausioms metų šventėms, kunigas Kęstutis Ralys savo parapijiečiams – universiteto darbuotojų ir studentų bendruomenei – taip pat palinkėjo amžinųjų vertybių atradimo džiaugsmo: kad kiekvienas prie Kūčių stalo iš naujo vėl atrastų iš protėvių, senelių paveldėtus paprastus dalykus – gerumą, nuoširdumą, o ypač, kas dar nesurado, surasti tą patį brangiausią žmogų, su kuriuo būtų galima praleisti gal dvidešimt, gal ir penkiasdešimt metų... ■

Kalbėjosi **Edita Jučiūtė**

Ruduo... Gamta skuba nupiešti, matyt, patį spalvingiausią savo peizažą.

Dailininkui – tai proga įamžinti šį gamtos žaidimą popieriaus lape, praeiviui – savo mintyse, o fotografui – nuotraukoje.

Argi ir jums nebūna tokių akimirkų, kurias norisi bet kokiais įmanomais būdais sulaikyti?

VGТУ SA fotoklubas „Fotyvas“ – tai bendraminčių susibūrimas, kuris kiekvieną kartą ir sprendžia, kaip ilgiau ir originaliau išsaugoti akimirkas bei perteikti jas kiekvienam kuo arčiau širdies.

2010 m. rugsėjo 18 d. „Fotyvui“ sukako 2 metukai. Nors tai labai mažai, tačiau klubo senbuviai jaučiasi jau tvirtai įleidę šaknis į VGТУ meno erdvę: ekspozuotos 7 parodos, surengti ne vieni įvairaus pobūdžio vieši mokymų kursai VGТУ studentams, teikiama

pagalba fakultetų atstovybėms įamžinant įvairius renginius.

Žinoma, pirmieji žingsniai buvo nedrąsūs, todėl pirmiausia tobulinome savo klubą iš vidaus: kvietėme profesionalius fotografus, kurie padėjo išmokyti naujų dalykų, lankėme įvairius seminarus, ruošėme savo veiklos planą ir „dėliojome“ idėjas, kurių knibždėte knibždėjo kiekvieno galvoje.

Ir štai – jaučiamės paaugę ir sustiprėję. Norėdami nesustoti ir tobulėti, šiais mokslo metais ketiname daug dėmesio skirti bendradarbiavimui su Vilniaus bei kitų miestų fotoklubais, savo interneto puslapio www.fotyvas.lt tobulinimui, netradicinių bei jau užmirštų fotografijos šakų plėtojimui (pvz., soleografija ir juostelių ryškinimas rankiniu būdu). Ne mažesnis dėmesys bus skiriamas ir naujokų priėmimui. Šiemet sulaukėme daugiau nei 20-ies norinčiųjų prisijungti prie „Fotyvas“ šeimos. Iki susitikimo su senbuviais naujokams organizuojami paruošiamieji kursai, kur

FOTYVIEČIAI BLIKSI FO- TOOBJEK- TYVAIS JAU TREČIUS METUS

jie supažindinami su fotografijos pradmenimis bei pačio klubo veiklomis ir tikslais.

Klubas jau turi susiformavusių tradicijų. Viena iš jų – naujokų krikštytos, kurių metu išbandoma mūsų jaunųjų fotyviečių drąsa, išmonė ir originalumas. Pati laukiamiausia ir mėgiamiausia visų klubo narių tradicija – kelionė į pasirinktą Lietuvos miestą, kurios metu fotyviečiai pritaiko savo fotografijos žinias praktiškai bei artimiau tarpusavyje susipažįsta, kad bendras darbas grįžus vyktų sklandžiau, greičiau ir efektyviau. O atšilus orams klubas patraukia į viešas erdves. Šių išvykų metu keliame sau iššūkius, pvz., nufotografuoti tai, kas „balta, krenta, stalias“ ©. O pasiduoti nevalia – juk šalia esantis kolega jau ropščiasi į medį ir bando eksperimentuoti! Mūsų klubas visuomet atviras naujovėms ir iššūkiams, todėl, jei turite idėjų ir norite jomis pasidalyti su mumis, mielai lauksime jūsų laiškų savo el. pašto dėžutėje fotoklubas@vgtu.lt

■

Urtės Antanavičiūtės nuotrauka

Tomo Serevičiaus nuotrauka

„Atrasti mokslo lobiai suteikia ieškotojui dvasinį pasitenkinimą, materialinę nepriklausomybę, atveria plačias erdves svajonių įgyvendinimui.“

KURŠĖNŲ MOKYKLOJE – VGTU PROFESORIAUS DAILĖS KABINETAS

Kuršėnų Stasio Anglickio pagrindinė mokykla (buvusi Kuršėnų gimnazija) šių metų spalio 22–23 dienomis šventė savo 70 metų jubiliejų. Šventės renginių pirmoji diena buvo skirta garbingiausiam mokyklą baigusiam mokiniui – VGTU architektūros profesoriui, habilituotam daktarui, nusipelnusiam mokslo veikėjui, Lietuvos valstybinės mokslo premijos laureatui, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino kavalieriui KONSTANTINUI JAKOVLEVUI-MATECKIUI.

Gražina Miknienė

Šventė prasidėjo mokinių bėgimu iš Olesinės palivarko, kuriame gyveno poetas Stasys Anglickis, į jo vardu pavadintą mokyklą. Čia bėgikus sutiko mokyklos direktorė Danutė Lotiukienė ir IV laidos (1948 m.) abiturientas Konstantinas Mateckis.

Vėliau mokiniai buvo pakviesti į pamoką, kurią vedė profesorius Konstantinas Mateckis. Pamoką profesorius pradėjo labai originaliu mokyklos ir jos veiklos apibūdinimu: „Mokykla – tai savotiška mokslo lobių sala, o mokiniai – tų lobių ieškotojai, mokytojai – tai lobių ieškotojų vadovai, žinantieji, kur paslėpti tie lobiai ir kaip juos atrasti. Mokslo lobių ieškojimas – sunkus, kantrybės ir ištvermės reikalaujantis darbas. Vieni tuos lobius, mažesnius ar didesnius, atranda lengviau, kiti – sunkiau. Tačiau didžiausius lobius atranda tik atsidadę šiam siekiui ir nebijantys darbo. Atrasti mokslo lobiai suteikia ieškotojui dvasinį pasitenkinimą, materialinę nepriklausomybę, atveria plačias erdves svajonių įgyvendinimui.“

Tad kaip tapti tuo laimingu lobių ieškotoju, savo gyvenimo kalviu, ko tam reikia? Profesorius aiškino, kad kiekvienas žmogus turi ieškoti atsakymo savyje, pažinti gyvenimiškąją aplinką ir bandyti apibrėžti savo gyvenimo tikslus. Po pamokos mokiniai kvietė profesorių vėl apsilankyti ir įteikė dailės būrelio dovaną, o profesorius apdovanojo juos VGTU atminimo dovanėlėmis.

Profesorius Konstantinas Mateckis susitiko ir su mokytojais. Mokyklos direktorė Danutė Lotiukienė pristatė

buvusio mokyklos abituriento biografiją. Susitikimo metu profesorius akcentavo technikos mokslų vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje ir rekomendavo skatinti mokinius studijuoti Vilniaus Gedimino technikos universitete.

Po susitikimo įvyko dailės kabineto, pavadinto profesoriaus Konstantino Mateckio vardu, iškilmingas atidarymas, kuriame dalyvavo gausus būrys svečių: Šiaulių rajono vicemeras Jonas Novogreckis, miesto seniūno pavaduotojas Vytautas Kirkutis ir kt. Visiems labai patiko profesoriaus dailės kabinetui padovanoti vizualinės informacijos stendai ir jų grafinis apipavidalinimas. Mokytojai juokavo, kad dabar teks visus kabinetus keisti ir apipavidalinti pagal profesoriaus stilių.

Spaudos konferencijoje prof. K. Mateckis atsakė į „Šiaulių krašto“ ir „Mūsų dienų“ žurnalistų klausimus, išdėstė savo požiūrį, kaip turėtų būti rekonstruojama Lauryno Ivinskio aikštė Kuršėnuose ir t. t. Reportažas iš renginio buvo parodytas per regioninę televiziją.

Antroji mokyklos jubiliejinės šventės diena prasidėjo šv. Mišiomis Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. Vėliau Šiaulių rajono savivaldybės Kultūros centre vyko iškilmingas minėjimas ir šventinis koncertas, skirtas Kuršėnų Stasio Anglickio pagrindinės mokyklos 70 metų jubiliejui paminėti. Šiame minėjime profesoriui K. Mateckiiui, IV laidos abiturientui, už paramą mokyklai, kuriant edukacinę aplinką, buvo įteiktas Padėkos raštas.

■

APSILANKYMAS KAUNE STATOMOJE „ŽALGIRIO“ ARENOJE: GERA GALIMYBĖ STUDIJUOTI „IŠ ARTI“

Dovilė Bastakytė
Tomas Paulius

„...Baltijos jūroje užsiliepsnojusiame kelte „Lisco Gloria“, plaukusiame iš Kylio į Klaipėdą, buvo ir „Žalgirio“ arenai skirtas kroviny – stiklas arenos fasadui. Tačiau ši nelaimė darbų arenoje nesustabdė...“

Studijuojant universitete yra svarbu ne tik studijų metu įgytos žinios, bet ir galimybė pamatyti visa tai, ką studijuoji, „iš arti“. Universitete studentai atlieka trijų rūšių praktikas, taip pat kai kurie dėstytojai organizuoja ekskursijas, kad studentai galėtų susipažinti bei lengviau perprasti studijuojamą specialybę. Esame dėkingi mūsų dėstytojui doc. dr. Kaziui Algirdui Kaminskui, kuris susitarė su Kauno savivaldybės darbuotojais, kad mūsų grupei, ESfm-10, būtų leista apsilankyti Kaune statomoje „Žalgirio“ arenoje. Nė vienas iš mūsų grupės studentų dar nė karto nebuvo buvęs tokio pobūdžio ekskursijoje. Mums teko galimybė pamatyti Kauno pramogų ir sporto rūmus, kurie bus vieni iš didžiausių ir daugiausiai lankytojų galinčių priimti pramogų ir sporto rūmų (arenų) Lietuvoje.

Šią areną projektuoja IJ E. Miliūno studija, o stato UAB „Vėtrūna“. Taip pat Nemuno saloje darbuojasi AB „Kauno tiltai“ ir Gargždų UAB „Hidrostatyba“ statybininkai. Pirmieji baigia statyti dar vieną tiltą į salą (tai jau trečias tiltas), o UAB „Hidrostatyba“ stato arenos dviejų lygių automobilių stovėjimo aikštelę. Spalio mėnesį Kauno pramogų ir sporto arenoje buvo montuojamas stiklinis fasadas, netrukus pastatas bus pradėtas šildyti. Bendras arenos fasado plotas siekia 7 711 kv. m.

Kiekvienas stiklas yra pagamintas individualiai, turi savo serijos numerį ir tiksliai atitinka autentiškai išlietus aliuminio profilius. Tai ne tik leidžia išvengti broko, nes stiklai montuojami individualiai pagal brėžinį bei serijos numerį, bet ir pagreitina darbą. Stiklai arenos fasadui vežami tiesiai iš gamintojo Vokietijoje. Vieno lakšto svoris siekia 300 kilogramų. Tai yra itin aukštos kokybės gaminytis – „Extra Clear“ stiklas yra skaidresnis nei mums įprastas stiklas, naudojamas butyje. Jis taip pat pasižymi puikia šilumine varža. Pietinės bei vakarinės fasado plokštumos stiklai turi papildomą šviesą kontroliuojančią funkciją. Visi stiklo paketai atitinka aukštus saugumo reikalavimus.

Fasadas pradėtas dengti nuo Nemuno upės pusės ir yra tikimasi viską spėti užbaigti iki lapkričio vidurio.

Spalio 9 d. šeštadienį Baltijos jūroje užsiliepsnojusiame keltė „Lisco Gloria“, plaukusiame iš Kylio į Klaipėdą, buvo ir „Žalgirio“ arenai skirtas krovinytis – stiklas arenos fasadui. Tačiau ši nelaimė darbų arenoje nesustabdė. Kauno miesto mero patarėjas „Žalgirio“ arenos statybos klausimais Vigimantas Abramavičius sakė, kad keltė esančiame vilkike yra pakrauta maždaug 500 kv. m. stiklo.

Pastačius Kauno pramogų ir sporto rūmus, juose galės vykti daugybė įvairių renginių. Sporto renginiai: krepšinis (14 502 vietos žiūrovams), tinklinis (13 666 vietos), rankinis (13 807 vietos), tenisas ir techninės sporto šakos (13 762 vietos), bokso varžybos (15 261 vieta), mini futbolas (14 110 vietų). Koncertai: kai scena gale (11 256 arba 11 200 vietų žiūrovams, priklausomai nuo pasirinkto varianto), kai scena centre (15 160 vietų), amfiteatras (5 539 arba 2 714 vietų žiūrovams, priklausomai nuo pasirinkto varianto), cirkas (15 381 vieta). Ketinama įrengti specialų apšvietimą sporto renginiams, sceninį apšvietimą koncertams, kamerinės muzikos koncertams, arenos įgarsinimą. Taip pat bus įrengti vestibuliai, rūbinės, tualetai, parodų salė, 48 nuomosios ložės, 9 vienkartinės nuomos ložės, nuomosios kėdės prie VIP restorano, 21 ložė klubams bei žiniasklaidai, 4 greitojo maisto barai, 15 maisto išdavimo barų, VIP restoranas arenoje, restoranas 1 lygyje prie parodų salės, restoranas 4 lygyje, prekių vitrinų.

Ekskursija buvo įdomi ir labai praktiška: turėjome retą galimybę pavaikštinėti po visą areną ir nuo arenos stogo stebėti, kaip vyksta statybos. Ekskursijos vadovas Kauno miesto ūkio departamento statybos skyriaus vedėjas Vigimantas Abramavičius atsakė į mums rūpimus klausimus, papasakojo, kokie statybos etapai jau įvykdyti, kokie dabar vykdomi ir kokie darbai numatyti ateityje.

■

Ekskursijos dalyviai kartu su Kauno miesto ūkio departamento statybos skyriaus darbuotojais

„Į universitetą atėjau 1971-aisiais, kitą rugsėjį bus keturiasdešimt metų“, – skaičiuodamas savo praleistus metus treniuojant universiteto lengvatelečius pats stebisi treneris JONAS EUGENIJUS PEČIŪRA.

Treneris varžybų laurais džiaugėsi ne su viena savo treniuotų sportininkų karta.

Treneris, buvęs Lietuvos lengvatelečių rinktinės narys, Respublikos čempionatų 110 m ir 400 m barjerinio bėgimo distancijų prizininkas, studentų čempionatų daugkartinis nugalėtojas, šiandien vis dar randa pusvalandį smagiam ritualui – sužaisti su kolegomis krepšinio turnyrą. Tačiau tąkart kalbėjomės ne apie krepšinį, bet apie lengvąją atletiką – apie senas ir galias šios sporto šakos tradicijas mūsų universitete, apie perspektyvą jaunąją kartą, sportininkų tradicijas ir kasdienybę.

VG TU rekordininkas šuolyje į tolį Darius Aučyna

APIE LENGVOSIOS ATLETIKOS TRADICIJAS, LAIMĖJIMUS IR KASDIENYBĘ

Edita Jučiūtė

Gerbiamas treneri, lengvoji atletika Lietuvoje, krepšinio šalyje, yra podukra ar karalienė?

Jeigu atvirai, nors pasaulyje lengvoji atletika yra karalienė, karalius – futbolas, Lietuvoje „karalius ir karalienė“ yra krepšinis, o lengvoji atletika lieka šešėlyje. Tai matome iš finansavimo: liūto dalis atitenka krepšiniui, o lengvajai atletikai ir kitoms sporto šakoms lieka tik trupiniai. Kalbant apie mūsų universitetą, mes neturime podukros dalios, jokių būdu nesijaučiame skriaudžiami.

Lengvoji atletika turi itin seną istoriją.

Lengvoji atletika – labai sena sporto šaka, atsiradusi kartu su žmogaus darbine veikla. Ši sporto šaka suklestėjo senovės Graikijoje, kur buvo rengiamos didžiausios varžybos – Olimpinės žaidynės, kurių programoje buvo bėgimai, šuoliai į aukštį, toli, disko ir ieties metimai. 1896 m. atnaujintų Olimpiadų žaidynių didžiąją programos dalį sudarė lengvoji atletika. 1912 m. buvo įkurta Tarptautinė lengvosios atletikos federacija (IAAF), kuri dabar vienija daugiau kaip 200 pasaulio nacionalinių federacijų, tarp jų ir Lietuvos (LLAF).

Pirmosios universiteto lengvaatlečių pergalės iškovotos dar 1964-aisiais. Kokios ryškiausios buvo to laiko mūsų universiteto lengvosios atletikos žvaigždės?

Džiugu, kad garsinant Lietuvos lengvąją atletiką svariai prisidėjo ir mūsų universiteto sportininkai bei jų treneriai.

Pirmieji ryškūs VGTU lengvaatlečių rezultatai buvo pasiekti 1964 m., kai jiems vadovavo treneris V. Barisas. Pirmieji lengvaatlečiai, garsinę mūsų tuometį institutą, buvo: ieties metikas A. Kilijonas, vidutinių nuotolių bėgikai J. Rūna ir J. Šukys, sprinteriai A. Jakučionis ir V. Rastenytė, rutulio stūmikas A. Sirtautas.

Vėliau studentų gretas papildė gabūs lengvaatlečiai, kurie, įtemptai treniruodamiesi ir sistemingai dalyvaudami įvairaus rango lengvosios atletikos varžybose, pasiekė aukštų rezultatų, tapo Respublikos rinktinės nariais ir rekordininkais: V. Gercmanas, A. Šakalys, J. Pušinaitis, A. Jaršovas, A. Lebedžius, H. Gulbinovičius, A. Sabonis, K. Radavičius ir kt. Kai kurie iš jų tapo sporto meistrais: V. Gercmanas, G. Jonikas (treneris V. Barisas), J. Jakimavičius (treneris V. Barkalaja), A. Šakalys (treneris J. Genevičius), R. Podolskis, A. Sabonis (treneris J. Gadovičius), K. Radavičius (treniravau aš).

Kitos kartos mūsų lengvaatlečiai taip pat pasiekė neblogų rezultatų – tapo Vilniaus miesto, studentų ir Respublikos čempionatų nugalėtojais bei prizinininkais: bėgikai D. Ševėkovas, L. Juzėnas, S. Matijoška, V. Prievelis, A. Augulis, D. Prielgauskas, N. Michailovas, S. Mereckas, dešimtkovinininkai J. Mikailionis ir R. Žemaitis, metikai V. Butavičius, O. Briedis, A. Lau-

letininkas R. Petrauskas, apie 1984 m.

S. Motuzas ir V. Stanevičius kroso traseje

rukėnas, R. Petrauskas, M. Krasaitis, šuolininkai V. Mačėnas, R. Padolskis, T. Jakutis, R. Stasaitis, V. Krugliakovas, S. Mikutis, J. Čerškus, R. Kasevičius, E. Peleckas, A. Barisas, A. Leiputė, D. Zaidenberg, D. Rimkutė, R. Dudavičiūtė, A. Skuodaitė, A. Borisevič.

Beveik keturiasdešimt metų dirbate treneriu. Trenerio darbas daugiau dėkingas ar nedėkingas?

Manau, kad daugiau nedėkingas. Gerai, kai sekasi, esi vertinamas, kai yra galimybė suburti talentingus žmones. Tačiau trenerio darbas – „banguotas“: būna ir pakilimų, ir nuosmukių. Tai ir kūrybinis darbas. Kūrybinis yra ne tik pats treniravimo procesas. Trenerio darbas turi ir kitą subtilią pusę – reikia turėti gerą ryšį su kiekvienu studentu, domėtis jo gyvenimu, studijomis, net buitimi. Visiems treneriams taip pat patariu tai daryti. Jei sportuoti atėjo pirmakursis, turiu paklausti, ar sėkmingai parašė koliokviumą, ar išlaikė egzaminą. Galų gale, jei sutinku dėstytoją, būtinai klausiu, kaip sekasi mano sportininkui. Tas kontaktas su sportuojančiu studentu yra tiesiog būtinas. Tada lengviau išlaikyti egzaminų sesiją... Reikia rūpintis studentų gyvenimu. Tada sulaukiame atsako ir pagarbos.

Ar lengvaatlečiai turi savo tradicijų?

Prieš kiekvieną sezoną su lengvaatlečiais susirenkame pirtelėje. Mūsų pokalbių temos būna tik dvi – sportas ir studijos. Studentams visada palinkiu: šiemet kiekvienas pagerinkite savo rezultatą. Tada kalbame apie studijas, apie tai, kas sunku, kas lengviau sekasi. Mūsų pirtelėje studentai alkoholio nevarato. Štai vienas studentas atsinešė pieno... Kodėl? Todėl, kad jie nusiteikę sportuoti, siekia rezultatų, turi tikslą. Tai mane, kaip trenerį, labiausiai džiugina. Mes susitinkame ir su buvusiais sportininkais, universiteto absolventais, kurie dabar pasukę į kitas gyvenimo sritis, gyvena visai kitoki, ne sportininkų, gyvenimą. Štai lapkritį vykusiame VISI/VGTU kongrese man buvo labai malonu pabendrauti su buvusiais mūsų universiteto lengvaatlečiais.

Atrodo, kad lengvoji atletika ir yra kantrybės ir valios išbandymų sportas...

Taip. Tai ne komandinis sportas. Be abejo, yra komandiniai taškai, tačiau iš esmės savo rungtyje kiekvienas sportininkas kovoja pats su savimi. O tam reikia didelės valios.

Ar daugėja studentų lengvaatlečių mūsų universitete?

Pastaraisiais metais lengvaatlečių skaičius didėja. Šiuo metu turime apie trisdešimt studentų, kurie reguliariai treniruoja.

Kokie svariausi VGTU lengvaatlečių pasiekimai?

Svarių laimėjimų VGTU lengvaatlečiai yra pasiekę tarptautinėse varžybose. Nuo 1981 m. vyksta tradicinės „Baltijos taurės“ varžybos, kuriose dalyvauja Talino, Ry-

VGТУ rekordininkas Silvestras Guogis

„Baltijos Taurės“ prizininkas T. Matijošius.
Kaunas, 2010 m.

Dalius Pavliukovičius

Silvestra Malinauskaitė. „Baltijos taurės“
varžybų prizininkė Kaune, 2010 m.

Eglė Kondrotaitė ir Lina Panavaitė

Lina Panavaitė, VGTU rekordininkai Rita Balčiauskaitė ir Tomas Matijošius

VGTU rekordininkas Mantas Ambraziejus (šūolis į aukštį)

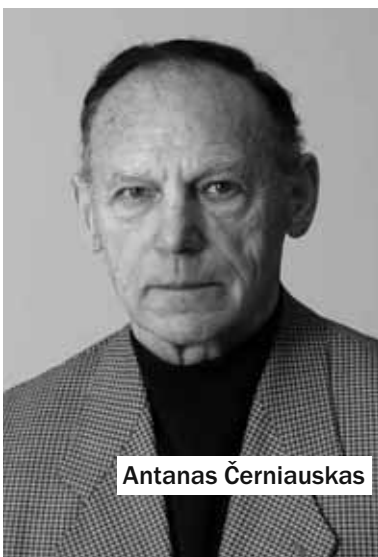
Tomas Matijošius su VGTU rekordininke šuolyje į aukštį Karina Vnukova

Estafetės 4X100 VGTU merginų komanda: K. Kozlovskaja, S. Malinauskaitė, R. Balčiauskaitė ir E. Kondrotaitė

A black and white photograph of Viktor Daskivich, a man with a mustache, wearing a light-colored jacket over a dark turtleneck. He is holding a large, ornate trophy in his right hand and making a peace sign with his left hand. The background shows a large, modern building with a glass and steel structure.

„...Kiekvienas sportininkas kovoja pats su savimi. O tam reikia didelės valios...”

Antanas Černiauskas

Valda Morkūnienė

gos technikos, Kauno technologijos, Klaipėdos ir Vilniaus Gedimino technikos universitetų komandos. Šios varžybos kasmet vyksta vis kitame mieste. Pastaraisiais dvejiems metais pereinamąją taurę iškovojo VGTU komanda.

Turbūt lengvaatlečiai visada laukia SELL žaidynių. Kada jos vėl atgijo?

Atkūrus nepriklausomybę, buvo atgaivintos SELL žaidynės, kuriose sėkmingai dalyvauja ir mūsų lengvaatlečiai. Pirmosios žaidynės, tuomet vadintos Baltijos studentų olimpinėmis žaidynėmis, įvyko 1923 m. Tartu mieste, kur Suomijos, Estijos, Lietuvos ir Latvijos studentai rungtyniavo lengvosios atletikos, teniso ir futbolo varžybose. Vėliau šios žaidynės pradėtos vadinti SELL žaidynėmis (keturių Baltijos šalių – Suomijos, Estijos, Lietuvos, Latvijos – pavadinimų pirmosiomis raidėmis). Paskutinės prieškarinio SELL žaidynės įvyko 1940 m. Po jų žaidynės ilgesniui kaip 50 m. laikotarpiui nutraukė sovietinė Baltijos šalių okupacija. 1997 m. balandžio 21 d. Suomijos, Estijos, Lietuvos ir Latvijos studentų sporto asociacijų vadovai pasirašė SELL žaidynių atkūrimo deklaraciją. Jos dabar rengiamos kiekvienais metais vis kitoje Baltijos valstybėje. Pirmosios SELL žaidynės po nepriklausomybės atkūrimo buvo surengtos Tartu mieste, kitos – Kaune, kur E. Lenkevičius laimėjo šuolio į aukštį rungtį, V. Petrulevič buvo nepralenkiamas 400 m distancijoje, o V. Krivičius 100 m bėgimo rungtyje iškovojo 3 vietą. SELL žaidynėse nugalėtojais ir prizininkais yra tapę ir šie VGTU lengvaatlečiai: P. Šavareiko, D. Lvov, P. Vyčas, V. Daunoravičius, E. Valantiejus, D. Einoris, J. Riaukaitė, L. Bubulytė, M. Paliukaitė, E. Kondrotaitė, M. Ambraziejus, T. Matijošius, D. Paliokas, K. Vnukova, R. Balčiauskaitė.

Pastaraisiais metais VGTU lengvaatlečių komanda ypač sustiprėjo, vis girdime apie aukštus jų pasiekimus.

Prie komandos veteranų T. Matijošiaus, M. Ambraziejaus, M. Palioko, V. Daunoravičiaus, E. Kondrotaitės, K. Kozlovskajos ir kitų prisijungė Pekino olimpiados dalyvė K. Vnukova, perspektyvūs bėgikai S. Guogis, D. Pavliukovičius, R. Balčiauskaitė, S. Malinauskaitė, K. Onufrijeva, G. Leščevičius, šuolininkai D. Aučyna ir L. Panavaitė ir kt. Komandos sustiprėjimas akivaizdus – Lietuvos aukš-

tųjų mokyklų lengvosios atletikos žiemos čempionate VGTU lengvaatlečiai užėmė 3 vietą, antrus metus iš eilės iškovojo „Baltijos taurę“. Šiais metais čempionate pergalės iškovojo: K. Vnukova, R. Balčiauskaitė, T. Matijošius ir D. Aučyna. Prizines vietas užėmė: S. Malinauskaitė, S. Guogis, M. Ambraziejus, L. Panavaitė, E. Makšėckaitė, K. Kozlovskaja ir K. Vnukova.

Lengvąją atletiką garsina ne tik mūsų universiteto studentai, bet ir vis dar aktyviai sportuojantys pedagogai.

Taip. Praeityje garsūs lengvaatlečiai – Valda Morkūnienė ir Antanas Černiauskas – kasmet dalyvauja Europos bei Pasaulio veteranų žaidynėse ir nuolat iškovoja nugalėtojų arba prizininkų titulus. V. Morkūnienė yra buvusi TSRS rinktinės narė, tarptautinės klasės sporto meistrė, daugkartinė Lietuvos čempionė ir rekordininkė penkiakovės, septynkovės ir 100 m rungtyse. Pastaraisiais metais V. Morkūnienė aktyviai dalyvauja Pasaulio veteranų varžybose: savo amžiaus grupėje ji yra laimėjusi Pasaulio čempionės vardą rutulio stūmimo rungtyje (2002 m., Australija); 2005 m. (Ispanija) ir 2007 m. (Italija) iškovojo prizines vietas. Yra tapusi čempione ir prizininke Europos veteranų čempionatuose Danijoje (2004 m.), Lenkijoje (2006 m.), Slovėnijoje ir Švedijoje (2008 m.).

Savo ilgaamžiškumu ir sportiniais pasiekimais mūsų universitetą taip pat garsina ir Kūno kultūros katedros dėstytojas A. Černiauskas. Praeityje garsus dešimtkovinkas, penkis kartus gerinęs Lietuvos rekordą, daugkartinis čempionas šiuo metu aktyviai dalyvauja Pasaulio ir Europos veteranų varžybose. Jis ne kartą yra gerinęs Europos ir Pasaulio rekordus ieties ir metimų penkiakovės rungtyse. Per pastaruosius penkerius metus A. Černiauskas yra pelnęs 11 Pasaulio ir Europos čempionatų visų spalvų medalių.

Atėjus sunkmečiui, lengvatų studentams sportininkams visgi sumažėjo. Ar į ateitį žvelgiate optimistiškai?

Taip. Mūsų sportininkai turi parodyti daugiau noro ir ryžto siekiant aukštų sportinių rezultatų. Nepaisant susidariusių sunkumų, lengvaatlečiai ir toliau pasiryžę ginti universiteto garbę.

■

LINUTĖ SAKALAUSKAITĖ: „40 METŲ UNIVERSITETE – TIKRIAUSIAI JAU NEPASIKEISIU...”

Kalbėjosi **Edita Jučiūtė**

Pradėjau dirbti 1974 metais Vilniaus statybos inžinerinio instituto Mokymo dalyje, vėliau Mokymo dalis buvo pavadinta Studijų skyriumi, dabar – Studijų direkcija. Esu jau 40 metų ištikima šiam universitetui.

Per ilgus darbo metus sutikau daug nuostabių ir nuširdžių žmonių, iš kurių daug ko išmokau ir tuo labai džiaugiuosi. Žinoma, buvo visko, bet visada nugalėdavo tik gėris ir visi nemalonūs momentai greit išnykdavo iš mano atminties. Viena garsi prancūzų aktorė yra pasakiusi, kad laimė yra gera sveikata ir prasta atmintis. Su tuo tikrai sutinku. Be to, buvau auklėjama principu, kad žmonėms visada reikia atleisti.

Per 40 darbo metų esu gavusi daug pasiūlymų pakeisti darbą, tačiau vis pasilikdavau Vilniaus Gedimino technikos universitete, nes man patiko tai, ką aš dirbu. Gal kartais esu ir per reikli, bet tik todėl, kad mėgstu tiesą ir sąžiningumą, tebūnie ir kartų. Prisimindama praėjusius metus mąstau, kad net jeigu būtų galimybė ką nors mano gyvenime keisti, nieko nekeisčiau. Tik norėčiau, kad vienas į kitą žiūrėtume su pasitikėjimu, būtume vienas kitam pakantesni ir nuolaidesni, kaip sakoma, nenešiotume akmens užantyje.

Mano darbe tenka daug bendrauti su studentais, padėti spręsti jų problemas. Papasakosiu vieną istoriją. Paskambino vieno studento mama ir sako: „Padėkite, mano sūnus nenori mokytis, jis skundėsi, kad jam per sunku studijuoti... Ar galite pasikalbėti su juo?“ Sakau: „Tegul ateina.“ Atėjo gražus ir kuklus jaunuolis, besimokantis pirmame kurse. Mes valandą pasikalbėjome ir jis nusprendė tęsti studijas. Šiemet jis jau gaus bakalauro diplomą. Buvo ne vienas toks atvejis. Kai prisimenu tai, būna labai malonu, nes galėjau kažkam padėti. Teko dirbti keliose santvarkose. Pagarba vienas kitam buvo svarbi ir tada, ir dabar. Manau, kad gyvenime

svarbiausia, kad tavimi pasitikėtų ir tu galėtum pasitikėti. Tai pati didžiausia vertybė. Tik šiais laikais gal daugiau dėmesio skiriame materialinėms vertybėms ir mažiau dvasiniams, bendražmogiškiems dalykams. Bėgant metams gal kiek ir švelnėju, bet vis tiek išlieku reikli sau ir kitiems. Tikriausia jau nepasikeisiu...

Kiekvienas nešame savo gyvenimo kryžių. Kiekvienam gyvenime skirta taip ir ne kitaip. Tikiu lemtimi, todėl viską savo gyvenime priimu taip, kaip yra. Ar nešant gyvenimo kryžių galiu atrasti gyvenimo džiaugsmo? Taip. Gyvenimas yra gražus, kai visi artimieji sveiki, kai kažkas pasako gražų žodį, komplimentą, kai gatvėje nusišypso atsitiktinis praeivis, kai studentas už mano pasakytą „moralą“ atneša didžiulę puokštę gėlių – netikėtai ir nelauktai. Vis atsimenu nežinomo poeto žodžius: „Nors mažytę džiaugsmo kruopelytę, / Tegul neša kiekviena diena. // Tegul laimė šalimais vis eina, / Nors maža, bet žmoniškai tikra...“

Klausiame, kur mano jaunatviškumo paslaptis? Jaunatviškumą turbūt paveldėjau iš tėvų, kurie visada buvo judrūs ir gyvybingi. Todėl ir aš nesėdžiu vietoje, visur dalyvauju, daug keliauju. O gal svarbu tai, kad dirbu universitete, kur visada klega jaunimas ir tu privalai pasitempti. ■

„MYLIU DARBĄ LABIAU UŽ GYVENIMĄ“

Daiva Norkienė

**Transporto vadybos katedros
docentui daktarui VYTAUTUI JARŽEMSKIUI – 60.**

**„Transportininko duona sunki,
bet jei galėčiau, eičiau tuo pačiu keliu
antrą kartą“, – sakė jubilias.**

IŠ MŪSŲ DOSJĖ:

- Gimė po Mergelės ženklą, todėl yra įsitikinęs, kad jam skirta tik dirbti, dirbti ir dirbti, nes, anot horoskopo, „Mergelės nieko, išskyrus triūsą, nemato“.
- Horoskopais tiki arba ne, tačiau sako, kad šiuo atveju astrologų prognozės pasitvirtino. Todėl gyvenimo kredo pasirinko senos dainos žodžius: „Myliu darbą labiau už gyvenimą.“
- Žmona Regina myli ir darbą, ir gyvenimą, nes yra ne tik medikė, bet ir ugdo jaunų žmonių sveikos gyvensenos įgūdžius.
- Sūnus Andrius Jaržemskis nuėjo tėvo keliais: baigęs VGTU, apsigynė mokslų daktaro disertaciją ir dėsto toje pačioje katedroje kaip ir tėtis.

Dr. V. Jaržemskis sutiko trumpai apžvelgti nueitą gyvenimo kelią, kuriame – linkime – dar bus ne viena graži jubiliejų stotelė: „*Transportininko duona labai sunki, tai – Marteno krosnis, kuri užia 365 dienas per metus, 24 valandas per parą. Čia visada vyksta judėjimas, ir negali per daug atsipalaiduoti, apsnūsti, privalai visada jausti to judėjimo pulsą. Kas juda, ramiai negyvena, tačiau didžiausias privalumas – transportininko profesija įpareigoja nuolat tobulėti.*“

1974 metais baigęs tuometinę Lietuvos žemės ūkio akademiją, pašnekovas įgijo inžinieriaus mechaniko specialybę. Ir kaip nėra į transporto sritį, taip ir pasiliko, dėl to nė kiek nesigaili. Karjerą pradėjo Klaipėdos autobusų parke, kur dirbo saugaus eismo organizatoriumi. 1977-aisiais persikėlė į Vilnių ir tapo Automobilių transporto ir plentų ministerijos (dabar Susisiekimo ministerija) Eismo saugumo skyriaus viršininko pavaduotoju. Bet biurokratinis darbas, kaip teigia, buvo ne prie širdies, todėl 1979 metais paprašė ministerijos

vadovų „išleisti į gamybą“. Taip atsidūrė Vilniaus autobusų parke, kuriame triūsė 2 600 darbuotojų, ratus suko 700 autobusų. Vilniaus autobusų parke dirbo eismo saugumo skyriaus viršininku. „Bet Dievulis ilgai manęs ten nelaikė, tais pačiais metais tapau direktoriaus pavaduotoju keleivių vežimo klausimais, – prisimena dr. V. Jaržemskis, minėtose pareigose triūsęs net šešiolika metų. – O tada Dievulis, o gal nelabasis, ir vėl gundė, gundė, kol sugundė – atsidūriau geležinkelioose.“ SPAB „Lietuvos geležinkeliai“ dirbo keleivių vežimo direktoriumi, komercijos direktoriumi, Reformų ir turto valdymo direktoriumi. Vėliau dirbo vadovaujantį darbą bendrovėse „Girteka“ ir „Transekspedicija“. Kur bebūtų, visada bendradarbiavo su VISI/VGTU.

2002-aisiais apsigynė daktaro disertaciją, o dėstyti VGTU pradėjo 2008 metais ir iki šiol studentams perteikia žinias apie transporto vadybą ir Europos Sąjungos transporto politiką.

■

Docento Aleksėjaus Bogdanovičiaus vadovėlio pristatymas Planetariume

Kalba studijų prorektorius doc. dr. A. Daniūnas

Autografas Vilniaus pedagoginio universiteto doc. dr. A. Udriui

2010 m. rugsėjo 30 d. Vilniaus planetariume vyko VGTU doc. dr. Aleksėjaus Bogdanovičiaus vadovėlio „Fizikos pagrindai inžinerijoje“ (1 ir 2 dalys) pristatymas. Vadovėlį išleido VGTU leidykla „Technika“ 2010 metais. Pristatyme dalyvavo universiteto vadovybės atstovai, autoriaus artimieji, kolegos, kitų universitetų dėstytojai, leidyklos darbuotojai, studentai. Prelegentai teigiamai įvertino abi vadovėlio dalis. Studijų prorektorius doc. dr. A. Daniūnas prisiminė, kaip palaikė A. Bogdanovičiaus ketinimus parašyti vadovėlį, kai autorius prieš kelerius metus dar abejojo, ar toks vadovėlis būtinas. Kalbą sakė vadovėlio recenzentas Vilniaus universiteto doc. dr. S. Tamošiūnas. Vilniaus pedagoginio universiteto doc. dr. A. Udris pabrėžė autoriaus gebėjimą paprastai, suprantamai ir ne mažiau moksliškai perteikti fizikos dėsnius ne tik specialistams, bet ir visiems, norintiems suprasti fizikos subtilybes. Savo universiteto studentams jis rekomendavo fizikos mokytis būtent iš šio vadovėlio. Ypatingą dėmesį prelegentas atkreipė į labai gerus, iš kasdienio gyvenimo paimtus pavyzdžius, iliustruojančius fizikos dėsnius. Kolegos pažymėjo aukštą mokslinį ir praktinį A. Bogdanovičiaus vadovėlio lygį, šiltai atsiliepė apie autorių kaip apie labai darbštų, kūrybingą, draugišką, kuklų žmogų. Pristatyme visi galėjo gauti vadovėlio autoriaus autografus. Vilniaus planetariumo direktorė Danutė Sperauskienė, atsidėkodama A. Bogdanovičiui už ilgus bendradarbiavimo ir darbo Tarybos nariu bei pirmininku metus, po pristatymo Žvaigždžių salėje suteikė dalyviams ir svečiams galimybę išklausti įdomią paskaitą apie dangaus kūnus ir galaktikas bei pamatyti žvaigždėtą dangų ir jame vykstančius reiškinius.

VGTU leidyklos „Technika“ Leidybos skyriaus vedėja Nina Gilytė

